

Biuletyn Prawa Karnego nr 2/12

Biuletyn Prawa Karnego jest opracowywany przez członków Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej Sądu Najwyższego. Jego celem jest dostarczenie bieżącej informacji z zakresu szeroko rozumianego prawa karnego. Biuletyn dzieli się na następujące działy:

1. Orzecznictwo Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

W tym dziale prezentowane jest bieżące orzecznictwo obu izb Sądu Najwyższego z okresu bezpośrednio poprzedzającego ukazanie się kolejnego numeru biuletynu. Założeniem tego działu jest omówienie wszystkich orzeczeń w sprawach karnych wydawanych przez Sąd Najwyższy, w których dołączono pisemne uzasadnienie. Dział ten zawiera także informacje o pytaniach prawnych, jakie wpłynęły do Sądu Najwyższego oraz przedstawia omówienie bieżących spraw znajdujących się na wokandzie SN.

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

W dziale tym zamieszone są bieżące informacje o sprawach rozpoznawanych w Trybunale Konstytucyjnym związanych z prawem karnym, jak również o wydanych przez Trybunał Konstytucyjny orzeczeniach.

3. Zmiany w prawie

Dział ten poświęcony jest informacji o uchwalonych i wchodzących w życie aktach normatywnych z zakresu prawa karnego, a także o pracach legislacyjnych rządu i parlamentu.

4. Analizy

W dziale Analiz publikowane są opracowania i analizy z zakresu stosowania prawa karnego przygotowywane przez Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego.

5. Informacja Międzynarodowa

W dziale Informacji Międzynarodowej zamieszczane są aktualne informacje dotyczące działalności legislacyjnej i orzeczniczej organów i trybunałów międzynarodowych, a także informacje o obowiązujących aktach prawa międzynarodowego odnoszących się do prawa karnego. W tej części Biuletynu prezentowane są także bieżące informacje o działaniach podejmowanych w ramach Unii Europejskiej mających związek z prawem karnym.

6. Przegląd książek i czasopism

W dziale tym anonsowane są nowe publikacje z zakresu prawa karnego.

Zarówno bieżący, jak i poprzednie numery Biuletynu, są umieszczone na stronie internetowej Sądu Najwyższego (www.sn.pl).

Ze względów redakcyjnych do cytowanych w Biuletynie orzeczeń wprowadzane są niekiedy dodatkowe zwroty lub zdania. Owe uzupełnienia wpisywane są nie kursywą, lecz zwykłą czcionką i umieszczane w nawiasach.

Zespół przygotowujący Biuletyn będzie wdzięczny za wszelkie uwagi, które pomogą udoskonalić formę przekazywanych informacji.

dr Michał Hudzik
Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego;
Izba Karne Sąd Najwyższy
astkmh@sn.pl

Spis treści

1. Orzecnictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa	6
1.1. Uchwały i postanowienia – KZP.....	6
1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych.....	6
1.2.1 Dalszy zakaz reformationis in peius	6
1.2.2. Orzekanie środka karnego zakazu wstępu na imprezę masową	7
1.2.3. Wznowienie postępowania karnego, gdy potrzeba taka wynika z rozstrzygnięcia organu międzynarodowego.....	11
1.2.4. Obowiązek sądu uzasadnienia stanowiska zajętego w odniesieniu do rozbieżności poglądów w doktrynie i orzecznictwie	13
1.2.5. Odpowiedzialność karna za fałszywe oświadczenie; sporządzenie dokumentu a jego wystawienie	14
1.2.6. Instytucja skazania bez rozprawy i uwzględnianie stosownego wniosku prokuratora	17
1.2.7. Opis czynu przypisanego, używanie ustawowych znamion dla opisanie czynu	18
1.2.8. Zakończenie postępowania innego niż postępowanie karne a powaga rzeczy osądzonej	19
1.2.9. Klauzula antykumulacyjna przy orzekaniu obowiązku naprawienia szkody.....	22
1.2.10. Dopuszczalność prowadzenia rozprawy w trybie zwykłym bez udziału oskarżonego	23
1.2.11. Ujawnienie przez lustrowanego swojej współpracy z organami bezpieczeństwa w kontekście wznowienia postępowania	24
1.2.12. Obliczanie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego przez oskarżonego pozbawionego wolności	25
1.2.13. Legalność użycia broni przy zatrzymaniu; Przedmiot i podmiot przestępstwa nadużycia uprawnień przez funkcjonariusza publicznego	26
1.2.14. Wątpliwości co do poczytalności oskarżonego związane z poddawaniem go badaniom psychiatrycznym w innej sprawie	28
1.2.15. Sobota a dzień ustawowo wolny od pracy.....	30
1.2.16. Dopuszczalność cofnięcia środka zaskarżenia	32
1.2.17. Samodzielność obrońcy w postępowaniu karnym; Wznowienie postępowania karnego w związku z popełnieniem przestępstwa w toku postępowania.....	33
1.2.18. Uzupełnianie braku formalnego w postaci braku podpisu pod wnioskiem o sporządzenie uzasadnienia.....	36
1.2.19. Udział osoby nieuprawnionej w wydaniu orzeczenia; rozpoznanie środka odwoławczego wniesionego przez oskarżyciela posiłkowego błędnie uznanego za pokrzywdzonego	38
1.2.20. Zakończenie roli obrońcy z chwilą wydania wyroku przez sąd odwoławczy a sytuacja oskarżonego pozbawionego wolności	41
1.3. Orzecnictwo Izby Wojskowej Sądu Najwyższego	42
1.3.1. Dopuszczalność ścigania wykroczenia popełnionego przez żołnierzy w czynnej służbie wojskowej	42
1.4. Zagadnienia prawne	43

1.4.1.	Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Poznaniu, sygn. akt I KZP 23/11.....	43
1.4.2.	Wniosek przedstawiony przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, sygn. akt I KZP 24/11.....	43
1.4.3.	Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Częstochowie, sygn. akt I KZP 25/11.....	44
1.4.4.	Wniosek przedstawiony przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, sygn. akt I KZP 26/11.....	44
1.4.5.	Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Rejonowy w Janowie Lubelskim, sygn. akt I KZP 1/12.....	44
1.4.6.	Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Krakowie, sygn. akt I KZP 2/12.....	44
1.4.7.	Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Łodzi, sygn. akt I KZP 3/12.....	44
2.	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego.....	45
2.1.	Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego.....	45
2.1.1.	Przeciwdziałanie narkomanii; pojęcie „znacznej ilości” (P 20/10).....	45
2.2.	Wokanda Trybunału Konstytucyjnego.....	46
2.2.1.	Stosowanie środków przymusu bezpośredniego oraz użycie broni palnej lub psa służbowego przez funkcjonariuszy Służby Więziennej (K 11/12).....	46
2.2.2.	Tryb uchwalania nowelizacji Prawa o ustroju sądów powszechnych (K 8/12).....	46
2.2.3.	Konstytucyjność zwolnienia z wymogu odbycia aplikacji adwokackiej (K 6/12).....	48
2.2.4.	Warunki i sposób użycia środków przymusu wobec nieletnich (K 3/12).....	48
2.2.5.	Wysokość kary pieniężnej za usuwanie drzew lub krzewów bez wymaganego zezwolenia (SK 6/12 – połączona z SK 7/12).....	48
2.2.6.	Zasady ustanawiania kuratora celem wykonywania praw małoletniego pokrzywdzonego przestępstwem (SK 5/12).....	49
2.2.7.	Brak określenia maksymalnego okresu trwania tymczasowego aresztowania w postępowaniu karnym (art. 263 § 7 k.p.k.) (SK 3/12).....	49
2.2.8.	Prawo do obrony; możliwość zastrzeżenia obecności zatrzymanego podczas bezpośredniej rozmowy zatrzymanego z adwokatem (art. 245 § 1 k.p.k.) (K 37/11).....	49
2.2.9.	Uprawnienia ABW i AW; kontrola operacyjna (K 34/11).....	49
2.2.10.	Prawo do obrony; odmowa wyznaczenia obrońcy z urzędu; brak możliwości bezpośredniego zaskarżenia zarządzenia prezesa sądu (art. 81 § 1, art. 78 § 2 k.p.k.) (K 30/11).....	50
2.2.11.	Zasady porozumiewania się tymczasowo aresztowanego z obrońcą (art. 73 § 2 i 3 k.p.k.) (K 25/11).....	50
2.2.12.	Określenie katalogu zbieranych danych o jednostce za pomocą środków technicznych w działaniach operacyjnych; zasady niszczenia pozyskanych danych (K 23/11 – połączona z K 28/11).....	50
2.2.13.	Prawo do korzystania z pomocy obrońcy na etapie czynności wyjaśniających; postępowanie w sprawach o wykroczenia (art. 4 k.p.s.w.) (K 19/11 – połączona z P 22/11).....	51
2.2.14.	Przesłanki stosowania bezpośredniego przymusu (K 10/11 – połączona z K 11/11, K 15/11 i K 16/11).....	51
2.2.15.	Granice odpowiedzialności karnej; prawo budowlane (art. 90 Prawa budowlanego) (P 27/11; połączona z P 1/12 i P 2/12).....	53
2.2.16.	Dopuszczalność prowadzenia postępowania o przestępstwo wypełniające także znamiona wykroczenia, po tym, gdy postępowanie o wykroczenie zostało prawomocnie zakończone (P 25/11; połączona z P 34/11).....	53

2.2.17.	<i>Odpowiedzialność karna i wykroczeniowa za ten sam czyn (art. 10 § 1 k.w.) (P 23/11)</i>	53
2.2.18.	<i>Zasady orzekania kary i stosowania warunkowego zawieszenia jej wykonania (art. 58 § 4 k.k., art. 69 § 4 k.k.) (P 22/11)</i>	53
2.2.19.	<i>Obrót instrumentami finansowymi (P 11/11)</i>	53
2.2.20.	<i>Przesłanki warunkujące przyznanie odszkodowania za poniesioną szkodę; uznanie za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (P 8/11)</i>	54
2.2.21.	<i>Obowiązek oskarżonego poddania się badaniom; zastosowanie środków przymusu, asysta przy badaniu (U 2/11)</i>	54
2.2.22.	<i>Działanie na szkodę spółki, nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege (art. 585 § 1 k.s.h.) (SK 19/11)</i>	54
2.2.23.	<i>Tymczasowe aresztowanie; przedłużenie stosowania tego środka; zasady zawiadamiania obrońcy osoby, wobec której ma być zastosowane tymczasowe aresztowanie o terminie przesłuchania tej osoby (art. 249 § 3 i 5 k.p.k.) (SK 10/11)</i>	54
2.2.24.	<i>Zasady udzielania świadczeń zdrowotnych skazanym odbywającym karę pozbawienia wolności (K 22/10)</i>	55
2.2.25.	<i>Przywrócenie terminu do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia (K 18/10)</i>	55
2.2.26.	<i>Zakres kontroli sądowej nad postępowaniami dyscyplinarnymi wobec adwokatów, radców prawnych, notariuszy i prokuratorów (K 9/10)</i>	55
2.2.27.	<i>Prawo lotnicze, kara grzywny, nullum crimen sine lege (P 43/10)</i>	55
2.2.28.	<i>Wykroczenia; zasady zmiany grzywny na pracę społecznie użyteczną (art. 25 § 1 i 2 k.w.) (P 16/10)</i>	56
2.2.29.	<i>Brak możliwości przywrócenia terminu do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia (art. 55 § 1 k.p.k.) (SK 28/10)</i>	56
2.2.30.	<i>Prawo oskarżonego do wystąpienia w postępowaniu sądowym z wnioskiem o uchylenie postanowienia o zachowanie w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka (SK 26/10)</i>	56
2.2.31.	<i>Sposób postępowania z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania tajemnicy państwowej, służbowej albo związanego z wykonywaniem zawodu lub funkcji (art. 156 § 4 k.p.k.) (SK 25/10)</i>	56
2.2.32.	<i>Brak możliwości wniesienia zażalenia na postanowienie sądu apelacyjnego oddalające wnioski o wznowienie postępowania (art. 547 § 1 k.p.k.) (SK 23/10)</i>	56
2.2.33.	<i>Okres przedawnienia dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia od Skarbu Państwa w przypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania (art. 555 k.p.k.) (SK 18/10)</i>	57
2.2.34.	<i>Rozpoznanie sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki; brak przesłanek przyznania lub odmowy zasądzenia na rzecz skarżącego odszkodowania za przewlekłość postępowania (SK 12/10)</i>	57
2.2.35.	<i>Obligatoryjność zarządzenia wykonania kary w związku popełnieniem przez skazanego, w okresie próby, przestępstwa podobnego i skazania go na karę pozbawienia wolności (art. 75 § 1 k.k., art. 178 § 2 k.k.w.) (SK 9/10)</i>	57
2.2.36.	<i>Ustawa o Policji; zasady postępowania z materiałami kontroli operacyjnej (SK 7/10)</i>	57
2.2.37.	<i>Zasady orzekania środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych (art. 42 § 2 k.k., art. 43 § 1 k.k.) (P 24/09 – połączona z P 43/09)</i>	57
3.	Zmiany w prawie	59
5.	Informacja międzynarodowa	60
5.1.	Rada Europy	60
5.1.1.	<i>Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka</i>	60

6.1. Przegląd książek.....	64
6.2. Przegląd czasopism	64

1. Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa

1.1. Uchwały i postanowienia – KZP

1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych

1.2.1 Dalszy zakaz *reformationis in peius*

przepisy: art. 443 k.p.k., art. 343 k.p.k., art. 387 k.p.k., art. 156 k.k.s.

hasła: Zakaz *reformationis in peius*

Wyrok z dnia 2 lutego 2012 r., II KK 5/12

Teza:

Art. 443 k.p.k. nie ma zastosowania w przypadku, gdy sąd odwoławczy ponownie rozpoznaje sprawę, na skutek uwzględnienia przez Sąd Najwyższy kasacji wniesionej na korzyść skazanego w warunkach określonych w art. 343 lub art. 387 albo art. 156 Kodeksu karnego skarbowego i uchylenia wyroku sądu drugiej instancji.

Z uzasadnienia:

„Nie ulega wątpliwości, że wbrew obowiązкови wynikającemu z art. 100 § 6 k.p.k., w trakcie postępowania przed Sądem Rejonowym w M. skazany nie został pouczony o treści art. 434 § 3 i art. 443 k.p.k., które to regulacje ograniczają zakres stosowania zakazu *reformationis in peius* w wypadku wniesienia środka odwoławczego jedynie na korzyść oskarżonego w wypadku skazania z zastosowaniem m. in. art. 387 Kodeksu postępowania karnego. Jak wynika z protokołu rozprawy głównej przed Sądem Rejonowym w M., pouczenie udzielone skazanemu zostało ograniczone wyłącznie do kwestii „sposobu i trybu odwołania”, co nie obejmuje możliwych, negatywnych konsekwencji złożenia przez skazanego apelacji od wyroku wydanego w warunkach art. 387 § 1 k.p.k.

Jak trafnie wskazuje Prokurator Okręgowy w P., zaniechanie pouczenia uczestnika postępowania o ciężących obowiązkach i przysługujących mu uprawnieniach, stosowanie do treści art. 16 § 1 k.p.k. „nie może wywoływać ujemnych skutków procesowych dla uczestnika postępowania”. Dotyczy to także możliwości wymierzenia surowszej kary przez sąd odwoławczy w warunkach przewidzianych w art. 434 § 3 k.p.k.

Sąd Okręgowy w P. dokonał zmiany wyroku Sądu Rejonowego w M. podwyższając wymiar orzeczonej wobec skazanego kary pozbawienia wolności z dwóch lat do lat trzech. Rozstrzygnięcie to, podjęte w ramach określonych w art. 434 § 3 k.p.k., naruszyło jednocześnie w sposób rażący art. 16 § 1 k.p.k. w związku z art. 100 § 6 k.p.k. Naruszenie to miało przy tym istotny wpływ na treść orzeczenia Sądu Odwoławczego, bowiem prze-

strzeżenie tych regulacji wykluczyłoby możliwość zmiany wyroku Sądu pierwszej instancji i zaostrzenia wymiaru kary pozbawienia wolności.

W tym stanie rzeczy należało uchylić wyrok Sądu Odwoławczego i sprawę przekazać temu sądowi do ponownego rozpoznania. Ponownie procedując w tej sprawie, Sąd Okręgowy w P. musi uwzględnić fakt, że zarówno art. 434 § 3 k.p.k., jak też art. 443 k.p.k. ma charakter zupełnie wyjątkowy i nie jest dopuszczalna ich rozszerzająca wykładnia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2011 r., V KK 238/10 LEX nr 897787). W szczególności Sąd Odwoławczy musi zważyć, że przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania przez Sąd Najwyższy nie jest wynikiem zaskarżenia orzeczenia tegoż Sądu na korzyść oskarżonego w warunkach określonych w art. 434 § 3 k.p.k., ale efektem rozpoznania kasacji wniesionej przez Prokuratora Okręgowego w P. na podstawie art. 519 k.p.k. oraz art. 523 § 1 i 2 k.p.k. Artykuł 443 k.p.k. nie ma więc zastosowania w przypadku, gdy sąd odwoławczy ponownie rozpoznaje sprawę, na skutek uwzględnienia przez Sąd Najwyższy kasacji wniesionej na korzyść skazanego w warunkach określonych w art. 343 lub art. 387 albo art. 156 Kodeksu karnego skarbowego i uchylenia wyroku sądu drugiej instancji. Przeciwnie stanowisko, zgodnie z którym także kasacja złożona na korzyść osoby skazanej w warunkach określonych w art. 343 k.p.k. lub 387 k.p.k. (albo art. 156 k.k.s.), mogłaby zostać potraktowana jako „zaskarżenie na korzyść oskarżonego w warunkach określonych w art. 434 § 3 lub 4 k.p.k.” prowadziłoby do wypaczenia sensu art. 443 k.p.k., zwłaszcza, gdy kasacja składana byłoby przez prokuratora lub podmiot kwalifikowany, określony w art. 521 k.p.k. Artykuł 443 k.p.k. wiąże termin „zaskarżenia na korzyść” bezpośrednio z treścią art. 434 § 3 lub 4 k.p.k., w którym to przepisie przesłanką rozstrzygnięcia na niekorzyść oskarżonego przez sąd odwoławczy jest, m. in., wniesienie na korzyść oskarżonego środka odwoławczego, w którym „zaskarżono rozstrzygnięcie co do winy lub co do kary lub środka karnego, objęte uprzednim porozumieniem”. Takim rozstrzygnięciem, którego treść może być objęta „uprzednim porozumieniem”, jest wyłącznie orzeczenie sądu pierwszej instancji, bowiem w postępowaniu przed sądem drugiej instancji art. 343 k.p.k. oraz art. 387 k.p.k. nie mogą już być bezpośrednio stosowane. Skoro zaskarżenie wyroku sądu odwoławczego na korzyść oskarżonego nie spełnia przesłanek określonych w art. 434 § 3 k.p.k. to tym bardziej nie można uznać kasacji wniesionej na korzyść skazanego od wyroku sądu drugiej instancji za zaskarżenie „w warunkach określonych w art. 434 § 2 k.k.”

Należy także podkreślić, że w pełni aktualny pozostaje pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 maja 2011 r. (II KK 97/11, OSNKW z 2011 r., z. 7, poz. 63), zgodnie z którym rozwiązania przyjęte w art. 434 § 3 i art. 443 k.p.k. funkcjonują jedynie wtedy, gdy to oskarżony lub jego obrońca w drodze środka zaskarżenia kwestionują winę lub karę objęte uprzednim porozumieniem, mimo że rozstrzygnięcie w tych kwestiach nie narusza prawa. W przypadku kwestionowania na korzyść oskarżonego wyroku sądu wydanego z naruszeniem prawa procesowego lub materialnego „funkcjonować musi zakaz reformationis in peius, także w postępowaniu po uchyleniu zaskarżonego wyroku”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.2. Orzekanie środka karnego zakazu wstępu na imprezę masową

przepisy: art. 59, art. 60, art. 66 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, art. 41b § 1 k.k.

hasła: Środki karne – ogólnie

Wyrok z dnia 25 stycznia 2012 r., II KK 264/11

Teza:

O ile ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych przewidywała w art. 66 obligatoryjne orzekanie zakazu wstępu na imprezę masową wobec sprawców przestępstw o znamionach opisanych w art. 59 i 60 ustawy, o tyle art. 41b § 1 k.k., statuował fakultatywne orzekanie tego środka, a obowiązek sięgania po niego ograniczał jedynie do wypadków wskazanych w ustawie, nie zawężając jednak kręgu tych wypadków do przewidzianych w ustawie o bezpieczeństwie imprez masowych.

W wypadkach, gdy ustawa przewiduje jako zasadę orzekanie wspomnianego środka karnego, istnieje również obowiązek zbadania istnienia dodatkowej przesłanki jego orzekania, o jakiej mowa w przepisie art. 41b § 1 in fine k.k.

Regulacja zawarta w art. 41b § 1 k.k., w kształcie obowiązującym do dnia 31 grudnia 2011 r., miała charakter niewątpliwie generalny i odnosiła się do nieograniczonego kręgu przestępstw, których sprawcy – fakultatywnie lub obowiązkowo – mieli być pozbawieni prawa wstępu na imprezy masowe.

Przesłanka orzekania środka karnego w postaci zakazu wstępu na imprezę masową, polegająca na konieczności wykazania, że zachowanie sprawcy przy popełnieniu przestępstwa wskazywało, iż jego udział w imprezach masowych zagraża istotnym dobrom chronionym prawem, wynikająca z art. 41b § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2011 r., nie odnosiła się do przestępstw z art. 59 i 60 u.b.i.m.

Z uzasadnienia:

„Czyn zarzucony osk. R. W. zakwalifikowano jako przestępstwo z art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. Nr 62, poz. 504 z późn. zm.). W odniesieniu do sprawców przestępstw tego m. in. rodzaju ustawodawca wprowadził w art. 66 powołanej ustawy obowiązek orzekania środka karnego w postaci zakazu wstępu na imprezę masową. Taka sytuacja – wobec nieuwzględnienia tej kwestii we wniosku prokuratora i jego nieobecności na posiedzeniu – obligowała sąd albo do odroczenia posiedzenia i wezwania prokuratora do zajęcia stanowiska oraz ewentualnego uzupełnienia wniosku w porozumieniu z oskarżonym albo do skierowania sprawy na rozprawę. Zachodziła bowiem konieczność rozważenia, czy zostały spełnione przesłanki orzekania w tej sprawie środka karnego w postaci zakazu wstępu na imprezę masową. Zauważyć przy tym trzeba, że w dacie rozpoznawania niniejszej sprawy przez Sąd Rejonowy w W., orzekanie środka karnego w postaci zakazu wstępu na imprezę masową uregulowane było zarówno w kodeksie karnym, jak i w ustawie o bezpieczeństwie imprez masowych. Między tymi regulacjami istniały jednak pewne różnice z punktu widzenia obowiązku orzekania tego środka. O ile powołana ustawa przewidywała w art. 66 – obligatoryjne orzekanie zakazu wstępu na imprezę masową wobec sprawców przestępstw o znamionach opisanych w art. 59 i 60 ustawy, o tyle art. 41b § 1 k.k., statuował fakultatywne orzekanie tego środka, a obowiązek sięgania po niego ograniczał jedynie do wypadków wskazanych w ustawie, nie zawężając jednak kręgu tych wypadków do przewidzianych w ustawie o bezpieczeństwie imprez masowych. Zarazem, obu tych sytuacji przewidzianych w art. 41b § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2011 r., tj. fakultatywnego i obligatoryjnego orzekania zakazu wstępu na imprezę masową, dotyczyła klauzula dodatkowa w postaci ustalenia, że przy popełnieniu przestępstwa zachowanie sprawcy wskazywało, iż jego udział w imprezach masowych zagraża istotnym dobrom chronionym prawem. Można stąd było wyprowadzić wniosek, że w wypadkach, gdy ustawa przewiduje jako zasadę orzekanie wspomnianego środka karnego, istnieje również obowiązek zbadania istnienia dodatkowej przesłanki jego orzekania o jakiej mowa w przepisie art. 41b § 1 in fine k.k. i co najmniej takiego wymagania nie spełniało procedowanie w tym postępowaniu. Skoro bowiem wniosek prokuratora nie zawierał stano-

wiska w tym względzie, to obowiązkiem sądu meriti było wyjaśnienie tej kwestii, bądź skierowanie sprawy do rozpoznania na rozprawie – stosownie do dyspozycji art. 343 § 7 k.p.k., czego nie uczyniono z obrazą powołanego przepisu.

Jednak w przekonaniu składu orzekającego w tej sprawie, uchybienie jakim dotknięty jest zaskarżony wyrok – jest dalej idące. Regulacja zawarta w art. 41b § 1 k.k., w kształcie obowiązującym do dnia 31 grudnia 2011 r., miała charakter niewątpliwie generalny i odnosiła się do nieograniczonego kręgu przestępstw, których sprawcy – fakultatywnie lub obowiązkowo – mieli być pozbawieni prawa wstępu na imprezy masowe. Trafnie zwrócono uwagę w piśmiennictwie, że dla orzeczenia zakazu z art. 41b § 1 k.k. nie jest istotne jaki rodzaj przestępstwa popełnił sprawca, ani też jakie jest ustawowe zagrożenie tego przestępstwa; nie musi ono nawet zostać popełnione w czasie trwania imprezy masowej [por. Z. Sienkiewicz w M. Filar (red.): Kodeks Karny Komentarz. Warszawa 2010, s. 168 – 169]. Gdyby bowiem taki był zamysł ustawodawcy, to należałoby oczekiwać wprowadzenia takiego warunku do przepisu art. 41b § 1 k.k. Tymczasem, w powołanym przepisie nie sformułowano wymagania, aby istniał związek między popełnionym przestępstwem a imprezą masową, tak jak to ma miejsce w odniesieniu do zasad orzekania wspomnianego zakazu za wykroczenia wymienione w ustawie o bezpieczeństwie imprez masowych (tamże). Właśnie wobec tego, że krąg tych przestępstw nie został w powołanym przepisie inaczej sprecyzowany – uzasadnione było wprowadzenie przesłanki ocennej odwołującej się do zachowania sprawcy przy popełnieniu przestępstwa, które to zachowanie uzasadniało przekonanie, że udział sprawcy w imprezach masowych zagraża dobrom chronionym prawem. Nie ma natomiast dostatecznie przekonujących racji, aby twierdzić, że ta sama przesłanka, niejako identyfikująca i wiążąca przestępstwo sprawcy z negatywną prognozą co do jego zachowania podczas imprez masowych, dotyczyła również tych przestępstw, które zostały enumeratywnie wymienione w art. 66 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych (dalej określanej jako – u.b.i.m.). Przestępstwa te polegają na:

- wnoszeniu lub posiadaniu na imprezie masowej broni (w rozumieniu ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji), wyrobów pirotechnicznych, materiałów wybuchowych, materiałów niebezpiecznych pożarowo lub innych przedmiotów niebezpiecznych,
- wdarciu się na teren, na którym rozgrywane są zawody sportowe albo jego nieopuszczeniu wbrew żądaniu osoby uprawnionej,
- wdarciu się na teren, gdzie prowadzona jest impreza masowa albo jego nieopuszczeniu wbrew żądaniu osoby uprawnionej,
- rzucaniu przedmiotów mogących stanowić zagrożenie dla życia, zdrowia lub bezpieczeństwa osób przebywających na terenie lub w obiekcie gdzie odbywa się impreza masowa,
- naruszaniu nietykalności cielesnej członka służby porządkowej lub informacyjnej w czasie i miejscu trwania imprezy masowej.

Już sam przywołany opis przestępstw z art. 59 i 60 ustawy, nie pozostawia wątpliwości co do tego, że zachowanie sprawcy, który wyczerpał znamiona jednego z nich, jednoznacznie uzasadnia przekonanie, iż jego udział w imprezach masowych zagraża dobrom chronionym prawem. Powstaje pytanie jakimi jeszcze okolicznościami należałoby wykazać spełnienie warunku z art. 41b § 1 k.k. w postaci przekonania co do negatywnej prognozy w wypadku, gdy np. sprawca przynosi siekiere na stadion lub w czasie meczu atakuje pracowników ochrony, wyczerpując znamiona przestępstwa z art. 59 lub 60 u.b.i.m. Nie trzeba prowadzić pogłębionej analizy tych przepisów aby dojść do wniosku, że ta przesłanka, która przy innych typach przestępstw dopiero musi być ustalona, w odniesieniu do przestępstw z art. 59 i 60 ustawy – jest wpisana do samej ich istoty. Już samo wy-

pełnienie znamion jednego z tych właśnie przestępstw daje wystarczającą podstawę do przyjęcia negatywnej prognozy o jakiej mowa w art. 41b § 1 k.k.

Trzeba zatem opowiedzieć się za samodzielnym, tj. niezależnym od przesłanki zawartej w art. 41b § 1 *in fine* k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2011 r.), funkcjonowaniem nakazu zawartego w dyspozycji art. 66 u.b.i.m. Obligował on sąd do orzekania zakazu wstępu na imprezę masową wobec sprawców przestępstw o jakich mowa w art. 59 i 60 ustawy. Rozważając zagadnienie relacji zachodzącej między wyż. wym. przepisami ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych dotyczącymi wspomnianego zakazu oraz treścią art. 41b § 1 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2011 r.), należy również odwołać się do wykładni systemowej. Właśnie w przepisach tej ustawy została zawarta szczegółowa regulacja dotycząca orzekania tego środka w różnych konfiguracjach związanych z rodzajami popełnionych czynów penalizowanych właśnie na jej gruncie, jako wykroczenia i przestępstwa. Poświęcony temu jest cały rozdział 9 ustawy. Zawiera on przepisy określające zarówno znamiona poszczególnych czynów, jak i przewidziane za nie sankcje karne, w tym również środek karny w postaci przedmiotowego zakazu, ze szczególnym pokreśleniem sytuacji, kiedy ma on charakter fakultatywny (art. 65), a kiedy obligatoryjny (art. 66). W tym ostatnim zakresie regulacja jest miejscami tak szczegółowa, że wiąże orzekanie środka z niektórymi typami imprez masowych, a nawet zawiera przepisy modyfikujące go na etapie wykonywania (art. 65a u.b.i.m.). Ponadto, w rozdziale 9 ustawy zamieszczono przepisy procesowe wskazujące na tryb prowadzenia postępowań i rozpoznawania spraw o przestępstwa i wykroczenia określone w ustawie. Trudno przyjąć, aby przy takim sposobie regulacji omawianej kwestii ustawodawca zdecydował o umieszczeniu w innej ustawie tak istotnego elementu dotyczącego tej regulacji, jaką jest odrębna przesłanka orzekania tego środka karnego, wymagająca dopiero oddzielnego wykazania, że przy popełnieniu przestępstwa z art. 59 lub 60 u.b.i.m. zachowanie sprawcy wskazywało, iż jego udział w imprezach masowych zagraża istotnym dobrom chronionym prawem. Zarówno materia tej ustawy, jak i zakres zawartych w niej specyficznych unormowań prowadzi do przekonania o jej szczególnym charakterze.

Wniosek taki wynika też z zakazu przyjmowania za podstawę wykładni nieracjonalności ustawodawcy. Tymczasem, taki właśnie brak racjonalności byłby szczególnie widoczny, gdy się zważy, że fakultatywność i obligatoryjność orzekania zakazu wstępu na imprezę masową – na gruncie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych – dotyczy nie tylko przestępstw, ale również wykroczeń. Natomiast dodatkowa przesłanka orzekania tego zakazu wskazana w art. 41b § 1 k.k. – w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2012 r. – znajdowała zastosowanie tylko w wypadku skazania za przestępstwo. Gdyby zatem założyć, że miała ona zastosowanie do przestępstw zakwalifikowanych na podstawie przepisów ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, to okazałoby się, iż za wykroczenie wymienione w ustawie taki zakaz orzeka się (fakultatywnie lub obligatoryjnie) bez żadnych dodatkowych warunków, natomiast za przestępstwo z tej ustawy, a więc czyn o znacznie większym ładunku zagrożenia, taki sam zakaz można było orzec dopiero po wykazaniu istnienia dodatkowej przesłanki. Jeżeli się uwzględni, że ustawowe granice orzekania wspomnianego zakazu są określone identycznie w wypadku wykroczenia i przestępstwa (w obu wypadkach zawierają się w przedziale od 2 do 6 lat), to nieracjonalność takiego rozwiązania jest dość oczywista.

Przypomnieć także trzeba, że środek karny w postaci zakazu wstępu na imprezę masową nie był wcześniej wymieniony w katalogu środków karnych zamieszczonym w art. 39 k.k., natomiast funkcjonował na gruncie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych z dnia 22 sierpnia 1997 r. (tekst jedn.: Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 909). Ówczesne przepisy przewidywały stosowanie tego środka zarówno fakultatywnie, jak i obligatoryjnie i nie łączyły – podobnie, jak to ma miejsce na gruncie obecnej ustawy o bezpieczeństwie im-

prez masowych – jego orzekania z dodatkową przesłanką, która później znalazła się w art. 41b § 1 k.k. Nie można przy tym nie zauważyć, że do kręgu kodeksowych środków karnych zakaz udziału w imprezach masowych został wprowadzony właśnie ustawą z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (art. 72), w której jednocześnie, niektóre z dotychczasowych wykroczeń z ustawy – w jej postaci z 1997 r. – przeniesiono do kategorii przestępstw (art. 59 i 60 ustawy z 2009 r.). Trafnie w piśmiennictwie zwraca się uwagę na mierny poziom warsztatu legislacyjnego tej ustawy (por. np. A. Marek: Komentarz do Kodeksu Karnego. Warszawa 2010, s. 141), lecz trudno racjonalnie twierdzić, że ustawodawca z jednej strony uznał niektóre zachowania penalizowane wcześniej jako wykroczenia za tak groźne, iż przeniósł je do kategorii występków i połączył z obligatoryjnym środkiem karnym o charakterze prewencyjnym, a jednocześnie – właśnie w odniesieniu do tych najbardziej niebezpiecznych czynów – wprowadził nowe dodatkowe ograniczenie orzekania środka karnego, który to środek – na gruncie wcześniejszych i późniejszych przepisów w odniesieniu do czynów atakujących ten sam przedmiot ochrony, ale stanowiących wykroczenia – był orzekany bez potrzeby uwzględnienia tej nowej przesłanki. Odnotować przy tym należy, że w motywach projektu ustawy, którą dodano art. 41b § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2011 r., wcale nie traktowano proponowanego zapisu jako jednej z podstaw orzekania zakazu wstępu na imprezę masową.

Sumując zatem – przesłanka orzekania środka karnego w postaci zakazu wstępu na imprezę masową, polegająca na konieczności wykazania, że zachowanie sprawcy przy popełnieniu przestępstwa wskazywało, iż jego udział w imprezach masowych zagraża istotnym dobrom chronionym prawem, wynikająca z art. 41b § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2012 r., nie odnosiła się do przestępstw z art. 59 i 60 u.b.i.m.

Powyższego stanowiska nie podważa kolejna nowelizacja przepisów związanych z orzekaniem środka karnego w postaci zakazu wstępu na imprezę masową, dokonana ustawą z dnia 31 sierpnia 2011 r. (Dz. U. Nr 217, poz. 1280), która weszła w życie dnia 1 stycznia 2012 r. Stosownie do obecnie obowiązującego brzmienia przepisu art. 41b § 1 k.k., już nie zachowanie sprawcy przy popełnieniu przestępstwa, ale samo przestępstwo popełnione w związku z imprezą masową ma być podstawą do oceny co do negatywnej prognozy, a tym samym orzekania zakazu. Wyraźnie związane też tę przesłankę orzekania środka karnego wyłącznie z fakultatywnością jego stosowania, co z oczywistych względów nie może odnosić się do przestępstw z art. 59 i 60 u.b.i.m., co do których – w świetle dyspozycji art. 66 tejże ustawy – jego orzeczenie jest obligatoryjne. Potwierdza to tezę, że na gruncie art. 41b § 1 k.k. środek karny w postaci zakazu wstępu na imprezę masową – odnosił się do dnia 31 grudnia 2011 r. – i odnosi się obecnie do innych przestępstw niż wymienione w art. 59 i 60 u.b.i.m. Natomiast zdanie drugie tego przepisu – w brzmieniu obowiązującym obecnie – wyraża jedynie dość oczywistą zasadę, że sąd orzeka wspomniany zakaz w wypadkach, gdy ustawa nakłada taki obowiązek, co jak się wydaje nie wymagało akurat specjalnego zapisu w Kodeksie karnym.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.3. Wznowienie postępowania karnego, gdy potrzeba taka wynika z rozstrzygnięcia organu międzynarodowego

przepisy: art. 540 § 3 k.p.k.

hasła: Wznowienie postępowania

Wyrok z dnia 2 lutego 2012 r., II KO 80/11

Teza:

Oceny „potrzeby” wznowienia postępowania na podstawie art. 540 § 3 k.p.k. dokonywać należy zawsze w realiach konkretnej sprawy i wykluczone jest automatyczne stosowanie tego przepisu w każdej sprawie, w której organ międzynarodowy rozstrzygnie o naruszeniu przez Polskę przepisów prawa międzynarodowego, to jednak „potrzeba” wznowienia procesu zachodzi niewątpliwie wówczas, gdy przedmiot rozstrzygnięcia tego organu dotyczy „głównego nurtu procesu”.

Z uzasadnienia:

„Przepis art. 540 § 3 k.p.k. stanowi, że „postępowanie wznowia się na korzyść oskarżonego, gdy potrzeba taka wynika z rozstrzygnięcia organu międzynarodowego działającego na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską”. Regulacja ta znajduje zastosowanie do spraw lustracyjnych (art. 21a ust. 1 ustawy lustracyjnej).

Jakkolwiek oceny „potrzeby” wznowienia postępowania na podstawie art. 540 § 3 k.p.k. dokonywać należy zawsze w realiach konkretnej sprawy i wykluczone jest automatyczne stosowanie tego przepisu w każdej sprawie, w której organ międzynarodowy rozstrzygnie o naruszeniu przez Polskę przepisów prawa międzynarodowego, to jednak „potrzeba” wznowienia procesu zachodzi niewątpliwie wówczas, gdy przedmiot rozstrzygnięcia tego organu dotyczy „głównego nurtu procesu” (zob. wyrok SN z 23 kwietnia 2009 r., II KO 63/08, LEX nr 507963; M. Wąsek – Wiaderek: Wznowienie postępowania karnego w następstwie wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, *Studia i Analizy Sądu Najwyższego*, tom IV, Warszawa 2010, s. 277 – 304).

W sprawie dotyczącej Jacka M. ETPC stwierdził, że z powodu niejawności dokumentów i ograniczenia osobie lustrowanej dostępu do akt sprawy (szerzej o niemożności kopiowania materiałów zawartych w aktach sądowych, konieczności czytania dokumentów poufnych jedynie w tajnym archiwum sądu lustracyjnego, zakazie wynoszenia z tajnego archiwum własnych notatek i poleganiu tym samym wyłącznie na własnej pamięci – w pkt. 40, 41, 42 uzasadnienia), jak również uprzywilejowanej pozycji Rzecznika Interesu Publicznego w postępowaniu lustracyjnym, możliwości udowodnienia przez Jacka M., że kontakty, jakie miał z służbami komunistycznymi bezpieczeństwa, nie oznaczały „umyślnej i tajnej współpracy”, były poważnie ograniczone. Zwracając uwagę na szczególny kontekst postępowania lustracyjnego i na skumulowane zastosowanie wskazanych zasad, Trybunał uznał, że w praktyce rząd nałożył nierealistyczne obciążenie na skarżącego i nie przestrzegał zasady równości stron w postępowaniu sądowym (pkt 45 uzasadnienia). W konsekwencji przyjął, że postępowanie lustracyjne prowadzone wobec Jacka M. nie było sprawiedliwe, doszło więc do naruszenia art. 6 § 1 w zw. z art. 6 § 3 EKPC, czyli wystąpiło naruszenie prawa do rzetelnego procesu, zasady równości stron i prawa do obrony.

Przytoczone wypowiedzi ETPC nie pozostawiają wątpliwości, że stwierdzone naruszenia proceduralne jak najściślej łączą się z „głównym nurtem procesu” i to w jego niewrażliwej części. Naruszenia te, co oczywiste, miały strukturalny i kompleksowy charakter i tym samym mogły wywrzeć wpływ na treść kwestionowanego rozstrzygnięcia lustracyjnego. W tych warunkach „potrzeba wznowienia”, o której mowa w art. 540 § 3 k.p.k., jawi się jako nieodzowna.

Nie przekonała Sądu Najwyższego argumentacja Dyrektora Biura Lustracyjnego, iż ograniczenie możliwości procesowych Jacka M. i jego obrońcy, które skutkowało naruszeniem wspomnianych przepisów Konwencji „nie musiało in concreto sprowadzić faktycznego upośledzenia ich uczestnictwa w procesie”, gdyż zarówno lustrowany jak i jego

obrońca prowadzili czynną obronę we wszystkich etapach zakończonego postępowania lustracyjnego.

Następstwem przedstawionych rozważań stało się uchylenie orzeczeń sądów obu instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K., zgodnie z właściwością (rzeczową i miejscową) przewidzianą w art. 63a ust. 4 ustawy lustracyjnej oraz § 1 pkt 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 lutego 2007 r. (Dz. U. Nr 35, poz. 224).”

1.2.4. Obowiązek sądu uzasadnienia stanowiska zajętego w odniesieniu do rozbieżności poglądów w doktrynie i orzecznictwie

przepisy: art. 457 § 3 k.p.k.

hasła: Uzasadnienie orzeczenia

Wyrok z dnia 11 stycznia 2012 r., III KK 192/11

Teza:

Jeżeli przy rozbieżności poglądów w doktrynie i orzecznictwie sąd decyduje się podzielić określone stanowisko, to powinien, nie tylko przez samo odwołanie się do niego, ale także przez rozważenie argumentów wyrażanych przez zwolenników innego podejścia do danej kwestii, wskazać w sposób przekonujący powody trafności aprobowanej koncepcji i niezasadności jej przeciwieństwa. Wymaga tego bowiem rzetelność procesu i prawidłowe wywiązywanie się z wymogów wynikających z art. 457 § 3 k.p.k.

Z uzasadnienia:

„Ma jednak rację autor kasacji, kiedy wywodzi, że odnośnie kwestii potraktowania użycia pojazdu jako niebezpiecznego narzędzia w rozumieniu art. 223 k.k., istnieje w orzecznictwie także odmienne stanowisko, niż zaprezentowane w tej sprawie, czego Sądy orzekające nie wzięły pod uwagę. Nota bene rozbieżności te istnieją także w doktrynie. To zaś w istocie oznacza podniesienie obrazy art. 457 § 3 k.p.k. Rzecz bowiem w tym, że w kwestii tej Sąd Rejonowy ogólnikowo tylko stwierdził, że: „Zgodnie z orzecznictwem i poglądami doktryny, które Sąd w całej rozciągłości aprobuje, za niebezpieczny przedmiot uznaje się w szczególności samochód, którym sprawca usiłował potrącić policjanta”, przywołując w tym miejscu stanowisko wyrażone przez A. Marka w jego Komentarzu do art. 223 k.k., cytowanym za LEX 2007 i wskazanego tam wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 31 października 2000 r., II AKa 273/00, przywołując samodzielnie jeszcze wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 25 stycznia 2001 r., II AKa 574/00, OSA 2002, z. 7, (poz. 53 – SN), który nota bene dotyczy rzucenia butelką w kierunku funkcjonariusza Policji, a nie najeżdżania nań samochodem. Sąd Okręgowy zaś, przy rozpoznawaniu zarzutu apelacyjnego, ograniczył się do stwierdzenia, że: „Zgodzić się należy ze stanowiskiem Sądu Rejonowego, popartym orzecznictwem, iż za niebezpieczny przedmiot uznaje się także samochód służący do potrącenia policjanta” i przywołaniem Komentarza A. Marka, tyle że z roku 2010 oraz wyroków Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 12 lutego 2004, II AKa 12/04 (LEX nr 142857, PiP – wkł. 2005, z. 4, poz. 15 – SN) i Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 13 czerwca 2005 r., II AKa 124/05 (LEX nr 165998, KZS 2007, z. 7-8, poz. 73 – SN), w których rzeczywiście przyjęto, że najeżdżanie na policjanta prowadzonym samochodem osobowym jest niebezpiecznym narzędziem w rozumieniu art. 233 k.k.

W apelacji wyraźnie jednak przywołano orzeczenia, w których zajęto inne stanowisko i to ze stosowną argumentacją, a to wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 17 lipca 2003 r., II AKa 161/03, Prok. i Pr. – wkł. 2004, z. 5, poz. 21 (KZS 2003, z. 9, poz. 20 – SN) oraz Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2003 r., V KK 148/02, Prok. i Pr. – wkł. 2003, z. 9, poz. 4 (LEX nr 80138 – SN), wskazujące, że użycie samochodu w sposób stanowiący poważne zagrożenie dla życia lub zdrowia funkcjonariusza przez najechanie na niego samochodem nie wypełnia znamion użycia niebezpiecznego przedmiotu, o jakim mowa w art. 223 k.k. Pogląd ten zaaprobowano także np. w Komentarzu do Kodeksu karnego pod red. A. Zolla, Zakamycze 2006, uwaga 16. do art. 223 k.k. Sąd odwoławczy ani słowem nie odniósł się do tego stanowiska, jak również do wskazanych na jego poparcie argumentacji. Tymczasem, jeżeli przy rozbieżności poglądów w doktrynie i orzecznictwie, sąd decyduje się podzielić określone stanowisko, to powinien, nie tylko przez samo odwołanie się do niego, ale także przez rozważenie argumentów wyrażanych przez zwolenników innego podejścia do danej kwestii, wskazać w sposób przekonujący powody trafności aprobowanej koncepcji i niezasadności jej przeciwności. Wymaga tego bowiem rzetelność procesu i prawidłowe wywiązywanie się z wymogów wynikających z art. 457 § 3 k.p.k. Tym zadaniom niestety Sąd odwoławczy w sprawie niniejszej nie sprostał.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.5. Odpowiedzialność karna za fałszywe oświadczenie; sporządzenie dokumentu a jego wystawienie

przepisy: art. 233 § 6 k.k., art. 75 § 2 k.p.a., art. 271 § 1 k.k.

hasła: Fałszywe zeznania

Wyrok z dnia 23 lutego 2012 r., III KK 375/11

Teza:

Upoważnienie do uprzedzenia o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia, o którym mowa w art. 233 § 6 k.k., musi wynikać z ustawy, na podstawie której prowadzone jest postępowanie. Za wadliwe prawnie trzeba też uznać odwołanie się w treści oświadczeń odebranych od oskarżonego do przepisu art. 75 § 2 k.p.a. stanowiącego, że jeżeli przepis prawa nie wymaga urzędowego potwierdzenia określonych faktów lub stanu prawnego w drodze zaświadczenia właściwego organu administracji, organ administracji publicznej odbiera od strony, na jej wniosek, oświadczenie złożone pod rygorem odpowiedzialności za fałszywe zeznania.

Nie można utożsamiać sporządzenia dokumentu z jego wystawieniem.

Uprawnienie „innej osoby” do wystawienia dokumentu winno stanowić uzupełnienie kompetencji funkcjonariusza publicznego i nie może być utożsamiane z ogólną kompetencją do udziału w obrocie prawnym. Dokument przez tę osobę wystawiony winien zawierać w swojej treści poświadczenie, któremu przysługuje cecha zaufania publicznego, a w związku z tym domniemanie prawdziwości. Nie wchodzi też w grę odpowiedzialność z art. 271 § 1 k.k., gdy osoba składa oświadczenie we własnym imieniu i we własnej sprawie.

Z uzasadnienia:

„Kasacja jest oczywiście zasadna, co zgodnie z art. 535 § 5 k.p.k. pozwoliło uwzględnić ją w całości na posiedzeniu, bez udziału stron. Brak uzasadnienia wydanego w sprawie wyroku nie pozwala zapoznać się z tokiem rozumowania, które doprowadziło sąd orzeka-

jący do przyjęcia, że oskarżona popełniła przypisane jej przestępstwo, należy jednak przyjąć, mając na uwadze treść art. 233 § 6 (w zw. z § 1) k.k., iż sąd uznał, że oskarżona swoim zachowaniem wypełniła jego znamiona, tj. że: a) złożyła fałszywe oświadczenie, mające służyć za dowód w postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, b) przepis ustawy przewiduje możliwość odebrania takiego oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej, c) organ przyjmujący oświadczenie, działając w ramach swoich uprawnień, uprzedził oskarżoną o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Materiały zawarte w aktach sprawy wskazują jednak, że stanowisko Sądu Rejonowego w tym względzie nie jest prawidłowe. Wynika z nich, że Małgorzata S. złożyła niezgodne z prawdą oświadczenia, których treść rzutowała na wysokość opłaty należnej za korzystanie z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, zgodnie z art. 11¹ ust. 5 i 6 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 ze zm.; dalej: ustawa o wychowaniu w trzeźwości). Nie znaczy to jednak, że oświadczenia te miały służyć za dowód w postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, w szczególności ustawy o wychowaniu w trzeźwości. Ustalenie wysokości opłaty jest bowiem czynnością o charakterze czysto rachunkowym, materialno-techniczną, dokonywaną w trybie pozaprocesowym przez właściwy organ lub nawet w drodze samoobliczenia przez zobowiązanego (zob. uchwałę pięciu sędziów NSA z dnia 23 czerwca 1997 r., OPK 1/97, ONSA 1997, z. 4, poz. 149). Z kolei fakt, że przedmiotowe oświadczenia zostały złożone na drukach (formularzach), w treści których zaznaczono, że chodzi o oświadczenie „złożone na wniosek strony (art. 75 § 2 k.p.a.)” oraz że składający oświadczenie został „pouczony o odpowiedzialności karnej przewidzianej w art. 233 § 1 i § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (...) – za zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy”, nadto przytoczono treść tych przepisów (k. 35, 36), nie jest jednoznaczny z zaistnieniem pozostałych elementów czynu zabronionego. W pierwszej kolejności należy zauważyć, że ustawa o wychowaniu w trzeźwości nie przewiduje ustalenia urzędowego wzoru oświadczenia, o którym mowa w art. 11¹ ust. 4 tej ustawy, jak też nie przewiduje możliwości jego odebrania przez właściwy organ pod rygorem odpowiedzialności karnej. Nie ulega natomiast wątpliwości, że upoważnienie do uprzedzenia o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia, o którym mowa w art. 233 § 6 k.k., musi wynikać z ustawy, na podstawie której prowadzone jest postępowanie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2009 r., IV KK 459/08, OSNKW 2009, z. 9, poz. 75). Za wadliwe prawnie trzeba też uznać odwołanie się w treści oświadczeń odebranych od oskarżonej do przepisu art. 75 § 2 k.p.a. stanowiącego, że jeżeli przepis prawa nie wymaga urzędowego potwierdzenia określonych faktów lub stanu prawnego w drodze zaświadczenia właściwego organu administracji, organ administracji publicznej odbiera od strony, na jej wniosek, oświadczenie złożone pod rygorem odpowiedzialności za fałszywe zeznania. W rozpatrywanej sprawie nie było możliwości, by organ administracji publicznej (urząd gminy) odebrał od oskarżonej, na jej wniosek, oświadczenie, to bowiem zostało złożone w wykonaniu ustawowego obowiązku; jest oczywiste, że spełnienie takiego obowiązku nie może być warunkowane wnioskiem strony. Trzeba też mieć na uwadze, że przepis art. 75 § 2 k.p.a. stwarza uprawnienie dla organu administracji państwowej do uprzedzenia o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie (oświadczenie) wtedy, gdy strona dąży do tego, występując jako petent, aby jej zeznanie (oświadczenie) zastąpiło zaświadczenie organu (zob. wyrok Sądu Najwyższego jw., wyrok tegoż Sądu z dnia 20 grudnia 2005 r., WA 34/05, R-OSNKW 2005, poz. 2539). Należy odnotować, że te uwarunkowania dostrzegł Minister Gospodarki, wydając 18 czerwca 2001 r., na podstawie art. 9 ust. 4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, rozporządzenie w sprawie rodzaju dokumentów wymaganych przy składaniu wniosku o wydanie zezwoleń na obrót hurtowy napojami alkoholowymi, wzorów wniosków oraz wzorów informacji o sprzedaży napojów alkoholowych (Dz. U. Nr 60, poz. 614). Stanowiące załączniki nr 4 i nr 5 do tego rozporządzenia wzory informacji o wielkości sprzedaży w da-

nym roku napojów alkoholowych, nie odwołują się do art. 75 § 2 k.p.a. ani nie zawierają stwierdzenia, że informacja jest składana pod rygorem odpowiedzialności karnej, chociaż nie ulega wątpliwości, że przedstawiane przez przedsiębiorcę dane nie są bez znaczenia np. dla decyzji w przedmiocie dalszego zezwolenia na prowadzenie tego rodzaju działalności gospodarczej.

Trafnie w kasacji zwrócono też uwagę, że gdyby uznać, iż art. 75 § 2 k.p.a., dodany do art. 75 k.p.a. ustawą z dnia 23 października 1987 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. Nr 33, poz. 186) stanowi wystarczającą podstawę do odbierania przez organ administracji publicznej oświadczeń pod rygorem odpowiedzialności karnej, to za zbędne i świadczące o braku racjonalności ustawodawcy należałoby ocenić wprowadzenie do szeregu później uchwalonych ustaw, w tym dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej, przepisu przewidującego, że określone oświadczenie jest składane pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań (zob. np. art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, art. 20b ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym, art. 26 ust. 5 i 5a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, czy art. 17 ust. 2 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych). Taki zabieg, i to na szeroką skalę, przeprowadzono na mocy ustawy z dnia 25 marca 2011 r. o ograniczaniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców (Dz. U. Nr 106, poz. 622 ze zm.), uzupełniając o wspomniany przepis ponad 30 ustaw (m. in. ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, ustawę z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, ustawę z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia, ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, ustawę z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym, ustawę z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze, ustawę z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług). Jest przy tym znamienne, że art. 5 tej ustawy, zmieniający ustawę o wychowaniu w trzeźwości, nie wprowadził do niej tego rodzaju uzupełnienia.

W tym stanie rzeczy należało uznać, że Małgorzata Szkutnik nie wypełniła swoim zachowaniem znamion występku z art. 233 § 6 k.k., co nie znaczy, że zachowanie to jest prawnie obojętne. Swoistą sankcją, w postaci obligatoryjnego cofnięcia przez właściwy organ zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, za przedstawienie fałszywych danych w oświadczeniu o wartości sprzedaży tych napojów przewiduje bowiem art. 18 ust. 10 pkt 5 ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

Kasacja, podobnie jak przyjął to sąd orzekający, prezentowała pogląd, że zachowanie oskarżonej nie stanowi też występku z art. 271 § 1 k.k., którą to kwalifikację przyjęto w akcie oskarżenia. Z poglądem tym należy się zgodzić, bowiem oskarżona nie może być uznana za podmiot tego przestępstwa, w szczególności za inną niż funkcjonariusz publiczny osobę uprawnioną do wystawienia dokumentu. W orzecznictwie wskazuje się, że nie można utożsamiać sporządzenia dokumentu z jego wystawieniem oraz że uprawnienie „innej osoby” do wystawienia dokumentu winno stanowić uzupełnienie kompetencji funkcjonariusza publicznego i nie może być utożsamiane z ogólną kompetencją do udziału w obrocie prawnym, nadto że dokument przez tę osobę wystawiony powinien zawierać w swojej treści poświadczenie, któremu przysługuje cecha zaufania publicznego, a w związku z tym domniemanie prawdziwości. Nie wchodzi też w grę odpowiedzialność z art. 271 § 1 k.k., gdy osoba składa oświadczenie we własnym imieniu i we własnej sprawie (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 9 maja 2002 r., V KKN 323/99, OSNKW 2002, z. 9-10, poz. 71; z dnia 11 lipca 2006 r., III KK 463/05, LEX nr 193024; z dnia 30 sierpnia 2011 r., IV KK 190/11, LEX nr 950443; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 lipca 2008 r., II KK 68/08, OSNKW 2008, z. 10, poz. 84). Tymczasem nie budzi wątpliwości fakt, że oświadczenia o wartości sprzedanych napojów alkoholowych oskarżona sporządziła a nie wystawiła, że sporządziła je we własnym imieniu i we wła-

snej sprawie i że tego rodzaju oświadczeniem cecha zaufania publicznego nie przysługuje.

Mając powyższe na uwadze oraz uznając, że żadne inne przepisy nie pozwalają pociągnąć Małgorzaty S. do odpowiedzialności karnej, Sąd Najwyższy w uwzględnieniu wniosku kasacji orzekł na podstawie art. 537 § 2 k.p.k. jak w wyroku, rozstrzygając o kosztach procesu zgodnie z art. 632 pkt 2 k.p.k.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.6. Instytucja skazania bez rozprawy i uwzględnianie stosownego wniosku prokuratora

przepisy: art. 335 § 1 k.p.k., art. 343 § 1 k.p.k.

hasła: Wniosek o skazanie bez rozprawy

Wyrok z dnia 23 lutego 2012 r., III KK 386/11

Teza:

Instytucja skazania bez rozprawy zakłada nie tylko uzgodnienie poddania się takiemu skazaniu, ale także zaakceptowanie przez oskarżonego mających być objętych tym skazaniem określonych reakcji karnoprawnych, czyli kary, środków karnych i środków probacyjnych.

Uwzględnienie wniosku prokuratora, uzgodnionego uprzednio z oskarżonym (art. 335 § 1 k.p.k.), o skazanie tego oskarżonego bez rozprawy w określony sposób (art. 343 § 1 k.p.k.), może nastąpić jedynie wówczas, gdy w tym czasie nie zmieniła się sytuacja prawna oskarżonego, a więc jeżeli stoi on nadal pod zarzutem popełnienia określonego przestępstwa, cały czas tego samego. Jeżeli natomiast doszło do zmiany opisu i kwalifikacji prawnej tego zachowania, to prokurator powinien ponownie uzgodnić z oskarżonym sposób skazania go bez rozprawy, i to nawet wówczas, gdy kara i inne środki uprzednio uzgodnione mieszczą się w granicach kar i środków możliwych obecnie do orzeczenia. Nie można natomiast uznać, że zachodzą podstawy do uwzględnienia wniosku prokuratora o skazanie bez rozprawy (art. 343 § 7 k.p.k.), gdy takich ponownych uzgodnień z oskarżonym prokurator nie dokonał.

Z uzasadnienia:

„Rzecz w tym, że początkowo, w dniu 26 sierpnia 2007 r., Damianowi B. zarzucono popełnienie, wspólnie z inną określoną osobą, przestępstwa z art. 158 § 1 i art. 157 § 2 w zw. z art. 11 § 2 k.k., a następnie w dniu 27 sierpnia 2007 r., że popełnił je nadto jeszcze z innym nieustalonym mężczyzną. W obu tych wypadkach podejrzany w swych wyjaśnieniach nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu. Później jednak, już po zastosowaniu wobec niego i drugiego ze współpodejrzanych tymczasowego aresztowania, przesłuchany w dniu 3 września 2007 r., przyznał się do jego popełnienia, a jednocześnie wyraził zgodę na skazanie go bez rozprawy na karę 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszaniem jej wykonania na okres 3 lat i dozorem kuratora oraz nawiązką w wysokości 300 zł. Jednakże w listopadzie 2007 r., po uchyleniu tymczasowego aresztowania przez prokuratora wobec obu podejrzanych) oraz umorzeniu dochodzenia w stosunku do drugiego ze współpodejrzanych, dokonano zmiany wobec Damiana B. postanowienia o przedstawieniu zarzutów, zarzucając mu dopuszczenie się wobec Krzysztofa C. przestępstwa z art. 157 § 2 k.k. i objęto ten czyn ściganiem z urzędu. Następnie zaś wniesiono akt oskarżenia o ten czyn wraz z wnioskiem o skazanie bez roz-

prawy, a Sąd Rejonowy w I., na posiedzeniu w dniu 10 stycznia 2008 r., orzekł stosownie do tego wniosku.

Wydając wskazany wyżej wyrok Sąd Rejonowy uwzględnił wniosek prokuratora, który uzgodniony był wprawdzie z oskarżonym, ale uzgodnienie to miało miejsce w sytuacji, gdy zarzut stawiany wówczas oskarżonemu był z punktu widzenia prawa zdecydowanie surowszy niż następnie zarzucony mu w akcie oskarżenia. Była to zatem zgoda wyrażona w innej sytuacji prawnej oskarżonego niż ta, jaką stworzyła późniejsza zmiana zarzutów i akt oskarżenia. Dokumentacja sprawy nie wskazuje przy tym, aby oskarżony po zmianie zarzutów wypowiedział się w jakikolwiek sposób odnośnie skazania go bez rozprawy. Wprawdzie wyraził on zgodę na takie skazanie za zachowanie poważniejszej natury, więc zapewne wyraziłby ją również za czyn łagodniej traktowany przez prawo, o jaki go ostatecznie oskarżono, ale instytucja skazania bez rozprawy zakłada nie tylko uzgodnienie poddania się takiemu skazaniu, ale także zaakceptowanie przez oskarżonego mających być objętych tym skazaniem określonych reakcji karnoprawnych, czyli kary, środków karnych i środków probacyjnych. Zmiana zarzutu na zachowanie łagodniej traktowane przez prawo stwarzała podstawy również do ponownego rozważenia sposobu skazania, i to mimo, że sugerowana dotąd kara mieściła się również w ramach nowego zagrożenia. Tego jednak w sprawie niniejszej nie uczyniono. Sąd zaś nie zauważył, że zgoda oskarżonego na określone skazanie przedstawione przez prokuratora nastąpiła w innych warunkach, niż te jakie tworzył akt oskarżenia.

Nie można zatem przyjąć, aby przy procedowaniu w tej sprawie przez Sąd na posiedzeniu w dniu 10 stycznia 2008 r. zachodziły warunki do uwzględnienia analizowanego wniosku. Tym samym Sąd naruszył zarzucany w kasacji art. 343 § 7 k.p.k., zaś prokurator – wymogi płynące z art. 335 § 1 k.p.k. Uwzględnienie bowiem wniosku prokuratora, uzgodnionego uprzednio z oskarżonym (art. 335 § 1 k.p.k.), o skazanie tego oskarżonego bez rozprawy w określony sposób (art. 343 § 1 k.p.k.), może nastąpić jedynie wówczas, gdy w tym czasie nie zmieniła się sytuacja prawna oskarżonego, a więc jeżeli stoi on nadal pod zarzutem popełnienia określonego przestępstwa, cały czas tego samego. Jeżeli natomiast doszło do zmiany opisu i kwalifikacji prawnej tego zachowania, to prokurator powinien ponownie uzgodnić z oskarżonym sposób skazania go bez rozprawy, i to nawet wówczas, gdy kara i inne środki uprzednio uzgodnione mieszczą się w granicach kar i środków możliwych obecnie do orzeczenia. Nie można natomiast uznać, że zachodzą podstawy do uwzględnienia wniosku prokuratora o skazanie bez rozprawy (art. 343 § 7 k.p.k.), gdy takich ponownych uzgodnień z oskarżonym prokurator nie dokonał. Nie chodzi przy tym o uzgadnianie z podejrzanym kwalifikacji zarzucanego mu czynu, gdyż ta kwestia nie podlega takim uzgodnieniom, ale o wzięcie pod uwagę, że doszło do zmiany sytuacji prawno-procesowej tego podejrzanego. Ta nowa sytuacja wymaga zaś, aby wypowiedział się on co do aktualności swej poprzedniej zgody na skazanie bez rozprawy w określony sposób.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.7. Opis czynu przypisanego, używanie ustawowych znamion dla opisanego czynu

przepisy: art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k.

hasła: Wyrokowanie

Wyrok z dnia 26 stycznia 2012 r., IV KK 326/11

Teza:

Wyrokowe ustalenie czynu przypisanego powinno obejmować wszystkie elementy czynu mające znaczenie dla prawidłowej kwalifikacji prawnej, zatem powinno za-

wierać wskazanie czasu i miejsca jego popełnienia oraz wszystkie elementy zachowania sprawcy wypełniające ustawowe znamiona czynu zabronionego. Nieużycie ustawowego zwrotu, określającego alternatywnie możliwe czynności sprawcze, dopuszczalne jest więc jedynie wtedy, gdy wskazuje się sposób zachowania sprawcy, który odpowiadałby co najmniej jednemu czasownikowemu znamieniu przestępstwa.

Z uzasadnienia:

„Podniesiony przez Prokuratora Generalnego w kasacji zarzut obrazy art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. jest zasadny, gdyż w opisie czynu przypisanego Mirosławowi K. nie wskazano wszystkich ustawowych znamion przestępstwa określonego w art. 286 § 1 k.k. Mając natomiast na uwadze treść art. 436 k.p.k. Sąd Najwyższy ograniczył rozpoznanie kasacji tylko do tego uchybienia, gdyż rozpoznanie w tym zakresie jest wystarczające do wydania orzeczenia.

Zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą Sądu Najwyższego, odnoszącą się do prawidłowego sformułowania wyroku, wyrokowe ustalenie czynu przypisanego powinno obejmować wszystkie elementy czynu mające znaczenie dla prawidłowej kwalifikacji prawnej, zatem powinno zawierać wskazanie czasu i miejsca jego popełnienia oraz wszystkie elementy zachowania sprawcy wypełniające ustawowe znamiona czynu zabronionego (por. postanowienie z dnia 4 lutego 2008 r., V KK 245/07, LEX nr 361543 oraz wyroki: z dnia 22 października 2009 r., IV KK 111/09, LEX nr 550462; z dnia 23 czerwca 2010 r., III KK 373/09, LEX nr 598844). Nie użycie ustawowego zwrotu, określającego alternatywnie możliwe czynności sprawcze, dopuszczalne jest więc jedynie wtedy, gdy wskazuje się sposób zachowania sprawcy, który odpowiadałby co najmniej jednemu czasownikowemu znamieniu przestępstwa.

W niniejszej sprawie prokurator Prokuratury Rejonowej w M. skierował akt oskarżenia, a Sąd Rejonowy w M. kwestionowanym wyrokiem skazał Mirosława K. za występki z art. 286 § 1 k.k., pomijając w opisie czynu znamię konieczności zaistnienia po stronie sprawcy zamiaru w postaci wprowadzenia pokrzywdzonego w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania. Znamię to pominięte zostało również w opisie czynu zarzuconego Mirosławowi K. w toku dochodzenia.

Wskazane naruszenie prawa procesowego – art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., niewątpliwie miało rażący charakter i istotny wpływ na treść orzeczenia uznającego Mirosława K. za winnego popełnienia występku z art. 286 § 1 k.k. Z uwagi jednak na to, że upływ terminu wskazanego w art. 524 § 3 k.p.k. uniemożliwia uzupełnienie opisu czynu o brakujące znamię, bowiem byłaby to niewątpliwie zmiana na niekorzyść oskarżonego, konieczne było uwzględnienie wniosku skarżącego i uniewinnienie Mirosława K. od popełnienia zarzuconego mu czynu.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.8. Zakończenie postępowania innego niż postępowanie karne a powaga rzeczy osądzonej

przepisy: art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

hasła: Przesłanki procesu; Powaga rzeczy osądzonej

Wyrok z dnia 2 lutego 2012 r., IV KK 392/11

Teza:

Postępowanie zmierzające do realizacji innej gałęzi prawa, aniżeli prawo karne materialne, nie może być uznane za „postępowanie karne” w rozumieniu art. 17 § 1

pkt 7 k.p.k. Takim też postępowaniem nie jest i postępowanie w sprawach o wykroczenia.

Wcześniejsze zakończenie postępowania innego, niż postępowanie karne, choćby co do tego samego czynu, tej samej osoby, nie wywołuje skutku w postaci powagi rzeczy osądzonej, o którym mowa w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Z uzasadnienia:

„Wyrokiem z dnia 25 stycznia 2011 r. wydanym w sprawie II K 611/10 Sąd Rejonowy w D. uznał Tomasza W. za winnego tego, że w dniu 19 lipca 2010 r. w Dąbrowie T. działając wspólnie i w porozumieniu z inną osobą w ciągu pięciu lat po odbyciu co najmniej sześciu miesięcy kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w T. z dnia 22 września 2003 r., VI K 823/03 za umyślne przestępstwo podobne, zabrał w celu przywłaszczenia dwa żakiety damskie o łącznej wartości 436 zł działając tym samym na szkodę Janusza M., to jest dokonania występku z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 278 § 1 k.k. wymierzył mu karę 9 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrok ten zaskarżyli: oskarżony Tomasz W. i jego obrońca.

Oskarżony w swojej apelacji podniósł, że „nie zgadza się (z tym) wyrokiem, bo został skazany dwa razy za tą samą sprawę” (k. 265), natomiast jego obrońca zaskarżył wyrok tylko co do kary, zarzucając jej rażącą surowość.

Apelacje te rozpoznał Sąd Okręgowy w T. Wyrokiem z dnia 9 czerwca 2011 r. uchylił zaskarżony nimi wyrok i postępowanie wobec oskarżonego Tomasza W. na podstawie art. 439 § 1 pkt. 8 k.p.k. umorzył.

W dniu 2 grudnia 2011 r. do Sądu Najwyższego wpłynęła kasacja Prokuratora Generalnego od tego wyroku sądu odwoławczego, wniesiona na niekorzyść oskarżonego w trybie art. 521 § 1 k.p.k.

W kasacji tej Prokurator Generalny zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisu prawa karnego procesowego – art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. polegające na wyrażeniu błędnego poglądu, że w odniesieniu do zarzucanego oskarżonemu czynu z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełnionego w dniu 19 lipca 2010 r. w D. zaistniała ujemna przesłanka procesowa w postaci res iudicata, podczas gdy uprzednie prawomocne jego osądzenie wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w D. z dnia 13 sierpnia 2010 r., II W 379/10, za wykroczenie stypizowane w art. 119 § 1 k.w. popełnione w tym samym miejscu i czasie, nie spowodowało stanu powagi rzeczy osądzonej i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w T. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest zasadna i to w stopniu oczywistym. Zaskarżony nią wyrok wydano bowiem z rażącą obrazą wskazanego w zarzucie skargi przepisu prawa procesowego. Nie ulega wątpliwości, że przyjęcie negatywnej przesłanki procesowej w postaci powagi rzeczy osądzonej (res iudicata), określonej w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., wymaga wskazania, że postępowanie karne, w ramach którego jest rozważana ta kwestia, dotyczy czynu tej samej osoby w stosunku do którego postępowanie karne zostało już prawomocnie zakończone.

Jest przy tym oczywiste, że użyte w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. sformułowanie „co do tego samego czynu” odnosi się do faktycznej podstawy odpowiedzialności karnej (określanej niekiedy także i w orzecznictwie czynem w rozumieniu „ontologicznym” – por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 15 czerwca 2007 r., I KZP 15/07, OSNKW 2007, nr 7-8, poz. 55), to jest zdarzenia faktycznego stanowiącego „przedmiot” tego postępowania, nie zaś prawnej kwalifikacji tego czynu (por. P. Kardas – Konstrukcja idealnego

zbiegu a zakres zastosowania zasady *rei iudicatae* – Palestra, 2011, nr 11-12, s. 13 oraz powołana tam literatura). Tylko zatem w sytuacji stwierdzenia, że postępowanie karne dotyczy tożsamego czynu, w stosunku do tego odnośnie którego postępowanie karne zostało już prawomocnie zakończone, aktualizuje się negatywna przesłanka procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej. Równocześnie również nie ulega wątpliwości, że przepis art. 12 k.k. kreuje wymogi uznania „dwóch lub więcej zachowań” (w znaczeniu „ontologicznym”) za „jeden czyn zabroniony” (w znaczeniu prawnym). Spełnienie owych wymogów i tym samym uznanie tych to zachowań za „jeden czyn zabroniony” dopiero implikuje konieczność poddania go – w tej postaci- prawnokarnej ocenie. Nie ulega zatem wątpliwości to, że stanowiący podstawę takich rozstrzygnięć przepis art. 12 k.k. jest li tylko „specyficzną konstrukcją normatywną stwarzającą podstawy do uznania, iż ta (wspomniana) wielość zachowań, w istocie rzeczy, stanowi jednorazową realizację zakresu zastosowania jednej normy sankcjonującej i w konsekwencji jedno przestępstwo (...) Norma art. 12 k.k. stanowi szczególną dyrektywę interpretacyjną, wprowadzoną przez ustawodawcę do ustawy karnej dla rozstrzygnięcia przypadków określonych przez jej twórców mianem „czynu ciągłego” (P. Kardas – *Przestępstwo ciągłe w prawie karnym materialnym* Zakamycze 1999, s. 264 – 265, 267). To że owa określona w art. 12 k.k. regulacja ustawowa jest wyłącznie „sztuczną” konstrukcją prawną, która - z woli ustawodawcy- nakazuje traktować sumę dwóch lub więcej „faktycznych” (obiektywnych) zachowań, jako jedną, integralną i nierozzerwalną całość stanowiącą jeden „czyn zabroniony” (w odniesieniu do dokonywania prawnokarnych ocen), powoduje, że „czyn ciągły istnieje w przestrzeni prawnej tylko o tyle, o ile sąd przyjmie w swoim orzeczeniu, że zachodzą przesłanki określone w art. 12 k.k.” (uzasadnienie przywołanej wyżej uchwały Sądu Najwyższego z 15 czerwca 2007 r., I KZP 15/07). Oznacza to, że tylko wówczas, gdy sąd uznał, że objęte jednolitym zamiarem zachowania oskarżonego stanowią jeden czyn zabroniony w rozumieniu art. 12 k.k., zakres powagi rzeczy osądzonej wyznaczony jest ustalonym w wyroku skazującym lub warunkowo umarzającym czasem jego popełnienia (por. przywołana uchwała Sądu Najwyższego z 15 czerwca 2007 r., I KZP 15/07). Dopiero zatem prawomocne skazanie za czyn ciągły (art. 12 k.k.) rodzi konsekwencje procesowe w postaci powagi rzeczy osądzonej, przy czym nie może być wątpliwości co do tego, że zakresem tej przesłanki jest objęty cały osądzony czyn ciągły. W konsekwencji, właśnie ze względu na treść przepisu art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., i – w konsekwencji – konieczność stosowania wyrażonej w nim zasady *ne bis in idem* procedatur prawomocne zakończenie postępowania karnego, którego przedmiotem był czyn ciągły, skutkuje procesową niemożliwością prowadzenia innego postępowania co do zachowań popełnionych przez sprawcę w okresie wyznaczonym przez początek pierwszego i zakończenie ostatniego zachowania składającego się na czyn ciągły, byłoby to bowiem postępowanie karne „co do tego samego czynu tej samej osoby” [por. Z. Gostyński (w:), J. Bratoszewski, L. Gardocki, Z. Gostyński, St. Przyjemski, R. Stefański, S. Zabłocki – *Komentarz do kodeksu postępowania karnego Tom I*, 1998, str. 216 – 217; P. Kardas – *Res iudicata a konstrukcja czynu ciągłego Cz. PkiNP 2007, nr 2, s. 53, a także uchwała Sądu Najwyższego z 21 listopada 2001 r., I KZP 29/01 OSNKW 2002, z. 1-2, s. 2 i aprobująca ją glosa W. Marcinkowskiego – Prok. i Pr. 2002 z. 9, str. 111 – 115]).*

Tymczasem w rozpoznawanej sprawie Tomasz W. bezspornie nie był w ogóle poprzednio prawomocnie osądzony za czyn ciągły, bowiem wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w D. z dnia 13 sierpnia 2010 r., II W 379/10, (na który to – jako skutkujący zaistnieniem *res iudicatae* Sąd Okręgowy się powołuje) był on ukarany za jednostkowy czyn, zakwalifikowany tylko jako wykroczenie, stypizowane w art. 119 § 1 k.w. Nie przypisano mu zatem – w tej sprawie – sprawstwa czynu ciągłego (z art. 12 k.k.) i – w konsekwencji – nie skazano go za taki czyn.

Brak dostrzeżenia tych procesowych uwarunkowań – samo przez się – czyni rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego oczywiście błędnym. Całkowicie zatem nieuprawnione było

przywołanie przez ten Sąd – w charakterze argumentów rzekomo uzasadniających poprawność jego orzeczenia – treści wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2010 r., V KK 291/10 – OSNKW 2010, z. 12, poz. 108, czy (wspomnianej powyżej) uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 r., I KZP 29/01, OSNKW 2002, z. 1-2, poz. 2. Pierwsze z tych orzeczeń dotyczące możliwości konstruowania czynu ciągłego, w rozumieniu art. 12 k.k., wyłącznie z czynów stanowiących odrębnie wykroczenia, ani nie tłumaczy dokonanej in concreto oceny prawnej, ani nawet dotyczy podobnego układu procesowego do tego który w niniejszej sprawie zaistniał. Przywołując natomiast wspomnianą uchwałę z dnia 21 listopada 2001 r. Sąd Okręgowy nie dostrzegł tego, że odnosi się ona wprost do przypadku „prawomocnego skazania za czyn ciągły (art. 12 k.k.)” – co in concreto też z pewnością nie nastąpiło.

*Niezależnie od wskazanych powyżej przyczyn zaskarżony wyrok obraża przepis art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. także z innych – i to również oczywistych – względów, całkowicie przez Sąd Okręgowy pominiętych. Ustawodawca określając, w tym przepisie, negatywną przesłankę procesu w postaci powagi rzeczy osądzonej posłużył się zwrotem normatywnym: „postępowanie karne”, jako jednym z wyznaczników zakresu jej obowiązywania. Wprawdzie w ustawie procesowej brak jest definicji tego zwrotu, niemniej – tak w orzecznictwie, jak i w piśmiennictwie – zgodnie przyjmuje się, że stanowi je „prawnie uregulowana działalność zmierzająca do realizacji prawa karnego materialnego” (por. T. Grzegorzczak, J. Tylman: *Polskie postępowanie karne*, Warszawa 2003, s. 44; K. Marszał – *Proces karny*, Katowice 1997, s. 11 – 19). Z tego powodu postępowanie zmierzające do realizacji innej gałęzi prawa, aniżeli prawo karne materialne, nie może być uznane za „postępowanie karne” w rozumieniu art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. Takim też postępowaniem nie jest i postępowanie w sprawach o wykroczenia. Definiuje się je bowiem jako „prawnie uregulowaną działalność organów procesowych i innych uczestników tego postępowania, zmierzającą do realizacji materialnego prawa wykroczeń” (por. T. Grzegorzczak, A. Gubiński – *Prawo wykroczeń* Warszawa 1995, s. 247). Ma ono niewątpliwie przy tym charakter autonomiczny, czego jednoznacznie dowodzi treść art. 1 § 1 k.p.w.*

Z tych względów należy w pełni zaaprobować wyrażony przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 29 stycznia 2004 r., I KZP 40/03, OSNKW 204, z. 2, s. 22 pogląd o tym, że wcześniejsze zakończenie postępowania innego, niż postępowanie karne, choćby co do tego samego czynu, tej samej osoby, nie wywołuje skutku w postaci powagi rzeczy osądzonej, o którym mowa w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Nie ulega zaś wątpliwości, że wspomniany wyrok nakazowy Sądu Rejonowego w D. z dnia 28 sierpnia 2010 r., II W 379/10, skazujący Tomasza W. za wykroczenie z art. 119 § 1 k.w. kończył postępowanie w sprawie o (to) wykroczenie, nie zaś postępowanie karne. Stąd też nie mógł ten wyrok stanowić podstawy uznania zaistnienia, w toczącej się przeciwko temuż Tomaszowi W. (niniejszej) sprawie o występki z art. 278 § 1 k.k., przesłanki procesowej z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. i to niezależnie od niewątpliwej łączności podmiotowo - przedmiotowej czynów będących przedmiotem obydwu tych postępowań.”

┆ ┆ ┆ ┆ ┆ ┆ ┆ ┆ ┆ ┆ ┆ ┆ ┆ ┆ ┆ ┆ ┆

1.2.9. Klauzula antykumulacyjna przy orzekaniu obowiązku naprawienia szkody

przepisy: art. 415 § 5 k.p.k., art. 72 § 2 k.k.

hasła: Środki karne – obowiązek naprawienia szkody

Wyrok z dnia 3 lutego 2012 r., V KK 9/12

chu i przeprowadzeniu rewizji była przedmiotem rozważań Sądu Apelacyjnego w W., który wskazał, że działania podejmowane przez lustrowanego przed faktem hipotetycznego przekazania informacji Williamowi F., spełniają samodzielnie ustawowe cechy tajnej i świadomej współpracy z organami bezpieczeństwa. Sąd podkreślił, że kontakty lustrowanego z funkcjonariuszami SB miały miejsce przed tym momentem, a w ramach tych kontaktów lustrowany przekazywał istotne informacje o charakterze operacyjnym. Informacje te ułatwiły także wejście funkcjonariuszy do mieszkania Williama F. Sąd Apelacyjny podkreślił, że ewentualne ostrzeżenie Williama F. o podsłuchu i rewizji i tak nie miało by wpływu „na rozstrzygnięcie podstawowej kwestii w postaci współpracy lustrowanego z organami bezpieczeństwa państwa” (k. 134). Istota świadomej i tajnej współpracy lustrowanego sprowadzała się do przekazywania informacji organom bezpieczeństwa państwa w okresie poprzedzającym wejście przez funkcjonariuszy do mieszkania Williama F. W czasie, gdy informacje te były przekazywane, fakt współpracy lustrowanego z organami bezpieczeństwa publicznego był tajny. Nawet przyjęcie, że lustrowany następnie poinformował W.F. o założonym podsłuchu i przeprowadzonej rewizji, oceny tej nie może zmienić. Przekazanie tych informacji W.F. i ewentualne ujawnienie swojej roli w działaniach przeprowadzonych przez funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa, mogło co najwyżej powodować, że od tego momentu dalsza współpraca lustrowanego z tymi organami utraciłaby przymiot tajności. Ujawnienie przez lustrowanego swojej współpracy z organami bezpieczeństwa państwa nie powoduje automatycznie, że wcześniejsze działania lustrowanego, podejmowane w okresie poprzedzającym owo ujawnienie, tracą automatycznie przymiot tajnej współpracy.

Przywołane przez obrońcę lustrowanego judykaty Sądu Najwyższego, wskazujące na to, że ujawnienie przez osobę lustrowaną świadomego podjęcia współpracy z organami bezpieczeństwa państwa, wyklucza przyjęcie cechy tajności takiej współpracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2005 r., II KK 231/05, OSNKW z 2006 r., z. 3, poz. 26, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2006 r., II KK 160/06, LEX nr 193040) w pełni zachowują aktualność i podzielane są także przez skład Sądu Najwyższego wydający niniejsze postanowienie. Należy wszakże podkreślić, iż w judykatach tych przedmiotem oceny Sądu Najwyższego były działania osób lustrowanych podejmowane w warunkach wcześniejszego ujawnienia informacji o kontaktach z funkcjonariuszami organów bezpieczeństwa państwa. Sąd Najwyższy nie wyraził natomiast poglądu, iż późniejsze ujawnienie faktu takiej współpracy (czy też zapobieżenie negatywnym skutkiem, do jakich mogłaby ona prowadzić), automatycznie miałoby powodować uchylenie przymiotu tajności współpracy podejmowanej w okresie wcześniejszym, poprzedzającym owo ujawnienie.”

1.2.12. Obliczanie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego przez oskarżonego pozbawionego wolności

przepisy: art. 422 § 2 k.p.k., art. 457 § 2 k.p.k., art. 524 § 1 k.p.k.

hasła: Uzasadnienie orzeczenia

Postanowienie z dnia 2 lutego 2012 r., II KZ 2/12

Teza:

Z treści art. 422 § 2 k.p.k. wynika, że w przypadku, gdy oskarżony ma obrońcę z wyboru, zarówno obecność obrońcy przy ogłaszaniu wyroku sądu odwoławczego jak i nieobecność obrońcy, który został zawiadomiony o terminie publikacji powoduje, że dla oskarżonego pozbawionego wolności, który nie był obecny przy ogłaszaniu wyroku, 7-dniowy termin do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia

graża niczyjemu zdrowiu lub życiu. Wymaganie „legalności” użycia broni odnosi się w pierwszym rzędzie do oceny działań funkcjonariuszy z punktu widzenia prawa krajowego.

Z uzasadnienia:

„Sąd Apelacyjny nie obraził art. 442 § 3 k.p.k., z którego treści wynika, że zapatrywania prawne i wskazania sądu odwoławczego, co do dalszego postępowania są wiążące dla sądu, któremu sprawę przekazano do ponownego rozpoznania. Przepis ten stanowi wyjątek od samodzielności jurysdykcyjnej sądu, ale nie od zasady swobodnej oceny dowodów. Sąd Najwyższy nie wskazał na potrzebę uzupełnienia materiału dowodowego, czy sprawdzenia i wyjaśnienia nasuwających się wątpliwości. Natomiast, jak już wspomniano jednoznacznie wyjaśnił, iż zebrane dowody świadczą o tym, że użycie broni przez Dariusza D. nie nastąpiło w czasie, kiedy pokrzywdzony dokonywał bezpośredniego i bezprawnego zamachu na oskarżonego i Beatę B., ale tuż po tym, kiedy Przemysław B. rozpoczął kolejny etap ucieczki, czyli w fazie pościgu, w toku którego użycie broni winno być poprzedzone nie tylko wezwaniem „stój – bo strzelam”, ale też strzałem ostrzegawczym w bezpiecznym kierunku.

Zapatrywanie to przyjął Sąd Apelacyjny w B., który po pewnych spekulacjach myślowych niewątpliwie inaczej niż Sąd pierwszej instancji ustalił, „że zachowanie Przemysława B. weszło już w fazę ucieczki i z punktu formalnoprawnego, określonego w § 3 ust. 1 pkt. 1 – 3, użycie broni w teorii powinno być poprzedzone wydaniem komend oraz strzału ostrzegawczego opisanych w cyt. przepisie” (s. 7 uzasadnienia SA). Oczywiście chodzi o § 3 ust. 1 pkt. 1 – 3 przedstawionego wcześniej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2005 r. Sąd odwoławczy wykonał w ten sposób szczegółowo wskazanie Sądu Najwyższego.

Następnie zrealizował zalecenie oceny tego uchybienia oskarżonego przez przyznanie znamion art. 231 k.k. w okolicznościach rozpoznawanej sprawy. Sąd Apelacyjny w B. stwierdził, że „nie dopatruje się ... związku przyczynowego pomiędzy zaniechaniem oskarżonego w tym przedmiocie, a nieszczęśliwym użyciem broni. Ponadto opisane wyżej uwarunkowanie motywacyjne zachowania oskarżonego, skierowane na ochronę ewidentnie zagrożonych działaniem Przemysława B. dóbr, nie pozwalają dopatrzeć się w inkryminowanym zachowaniu Dariusza D. cech zawinienia, nawet w postaci nieumyślnej, poprzez określone w art. 231 § 1 k.k. „działanie na szkodę interesu publicznego lub prywatnego” (s. 7 – 8 uzasadnienia SA).

Rzeczywiście Sąd Najwyższy w wyrokach dotyczących przestępstw z art. 231 k.k. niezmiennie wywodzi, że strona przedmiotowa omawianego przestępstwa nie wyczerpuje się w przekroczeniu uprawnień lub niedopełnieniu obowiązków. Do jego znamion należy również „działanie na szkodę interesu publicznego lub prywatnego”, rozumiane jako niebezpieczeństwo jej nastąpienia lub też rzeczywiste nastąpienie istotnej szkody (art. 231 § 3 k.k.). W obydwu przypadkach powstaje tu problem związku przyczynowego między czynem a grożącą lub rzeczywistą szkodą. Odpowiedzialność za skutek, wchodzi w grę tylko wtedy, gdy w zaistniałym skutku urzeczywistniło się właśnie to stworzone przez sprawcę niebezpieczeństwo, którego powstaniu miało zapobiec przestrzeganie normy. Nasza wiedza i doświadczenie życiowe nie pozwalają na stwierdzenie, że zachowanie oskarżonego było działaniem na szkodę interesu społecznego lub prywatnego (por. J. Giezek, *Przyczynowość oraz przypisanie skutku w prawie karnym*, Wrocław 1994, s. 42).

Dla przypisania popełnienia przestępstwa określonego w art. 231 § 1 k.k. konieczne jest też ustalenie strony podmiotowej w odniesieniu do całości zachowania sprawcy opisanego w tym przepisie. A zatem funkcjonariusz publiczny musi obejmować swoim zamiarem zarówno przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków, jak i to, że działa na szkodę interesu publicznego lub prywatnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lu-

tego 2003 r., OSNKW 2003, z. 5-6, poz. 53). Oskarżony strzelając, bez wcześniejszego oddania strzału ostrzegawczego nie działał w celu pozbawienia życia pokrzywdzonego, ani nie przewidywał i nie mógł przewidzieć takiego skutku nieszczęśliwego zbiegu okoliczności. Jak trafnie ustaliły Sądy, zamiarem oskarżonego było zatrzymanie Przemysława B., drastycznie łamiącego przepisy prawa karnego.

Niezrozumiałą jest drugi zarzut kasacji rażącego naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o policji, przez niezasadne zaakceptowanie przez Sąd odwoławczy, iż istniały przesłanki do użycia broni bez konieczności wezwania „stój bo strzelam” oraz oddania strzału ostrzegawczego. Przeciwnie Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku kasacyjnego wyraźnie stwierdził, iż Dariusz D. spełnił wymóg wezwania „stój bo strzelam”, natomiast Sąd Apelacyjny ustalił, iż oskarżony użył broni w czasie pościgu, a nie jak sugeruje Autor kasacji w obronie własnej i Beaty B. Ustalił więc, że oskarżony nie dopełnił obowiązku oddania strzału ostrzegawczego, jednakże między zaniechaniem tego obowiązku, a śmiercią Przemysława B. nie było związku przyczynowego.

Sąd Najwyższy poprzednio rozpoznający sprawę z wyjątkiem omówionego wcześniej zarzutu uznał kasacje za oczywiście bezzasadne. W tej sytuacji powtórne formułowanie w uzasadnieniu kasacji zastrzeżeń pod względem rzetelności śledztwa i wpływania na jego tok przez policjantów oraz błędnej oceny zeznań świadka Mirosława G. jest procesowo niełojalne i wychodzi poza granice przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. W konsekwencji nie ma potrzeby powtórnej oceny wskazanych powyżej zastrzeżeń.

W końcu nietrafny jest zarzut rażącej obrazy art. 2 ust. 2 lit. b Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284). Stosownie do treści art. 2 ust. 2 lit. b Europejskiej Konwencji pozbawienie życia nie będzie uznane za sprzeczne z tym artykułem, jeżeli nastąpi w wyniku bezwzględnie koniecznego użycia siły w celu wykonania zgodnego z prawem zatrzymania.

W orzecznictwie strasburskim wypracowano reguły, że zatrzymanie przy użyciu broni musi być konieczne, więc nie może nastąpić, gdy istniały inne środki schwywania uciekającego. Wymaganie konieczności kryje w sobie element proporcjonalności dóbr. Reguła „bezwzględnej konieczności” użycia broni nakazuje, aby użycie broni pozostawało w proporcji do intensywności zagrożenia. Niedopuszczalne jest posłużenie się bronią wobec osoby, która nie jest podejrzana o przestępstwo z użyciem przemocy i która bezpośrednio nie zagraża niczyjemu zdrowiu lub życiu. Wymaganie „legalności” użycia broni odnosi się w pierwszym rzędzie do oceny działań funkcjonariuszy z punktu widzenia prawa krajowego.

Gdy chodzi o ucieczkę kierowcy użycie broni może znaleźć uzasadnienie w zagrożeniu jakie stwarza on dla innych uczestników ruchu. Przy czym z orzeczeń Trybunału strasburskiego wynika, że należy strzelać w opony uciekającego samochodu, a nie w szyby czy korpus pojazdu (por. Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Komentarz pod red. L. Garlickiego. Warszawa 2010, t. I, s. 63 – 78). Zatem w sprawie zachodziły warunki opisane w Konwencji do oddania strzałów w kierunku opon uciekającego samochodem Przemysława B., gdyż nie reagował on na polecenia Policji, stworzył zagrożenie dla życia i zdrowia uczestników ruchu drogowego oraz usiłujących zatrzymać go funkcjonariuszy Policji.”

1.2.14. Wątpliwości co do poczytalności oskarżonego związane z poddaniem go badaniom psychiatrycznym w innej sprawie

przepisy: art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k.

hasła: Niepoczytalność

Postanowienie z dnia 11 stycznia 2012 r., III KK 176/11

Teza:

Ocena czy w odniesieniu do oskarżonego (podejrzanego) zachodzą wątpliwości, i to uzasadnione, co do jego poczytalności, dokonywana jest przez organ procesowy w oparciu o ujawnione w toku postępowania okoliczności, które są temu organowi znane.

Naruszenie art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k. może mieć miejsce jedynie wówczas, gdy rozprawa przeprowadzona została bez udziału obrońcy, pomimo iż sąd powziął wątpliwości co do poczytalności oskarżonego, oraz wtedy, gdy w świetle materiałów zgromadzonych w sprawie (podkreślenie SN) powinien taką wątpliwość powziąć.

Okoliczność powyższa, a więc poddanie skazanego badaniom psychiatrycznym w innej sprawie, wbrew wywodom skarżącego, sama z siebie nie kreuje jednak jeszcze istnienia uzasadnionych wątpliwości co do stanu jego poczytalności, a tym samym nie przesądza potrzeby dopuszczenia dowodu z opinii biegłych psychiatrów i poddania go – tylko z tego względu – kolejnym badaniom psychiatrycznym.

Z uzasadnienia:

„Ocena czy w odniesieniu do oskarżonego (podejrzanego) zachodzą wątpliwości, i to uzasadnione, co do jego poczytalności, dokonywana jest przez organ procesowy w oparciu o ujawnione w toku postępowania okoliczności, które są temu organowi znane. Tymczasem opinie, które przywołane zostały w kasacji oraz w udzielonej na nią odpowiedzi, nie tylko nie były znane orzekającym w niniejszej sprawie sądom, lecz co więcej uzyskanie o nich wiadomości nie było – z powodów całkowicie obiektywnych – możliwe, bowiem pierwsza z opinii została wydana w dniu 29 listopada 2010 r., a więc już po wyroku Sądu pierwszej instancji (28 października 2010 r.), natomiast druga – w dniu 25 stycznia 2011 r., to znaczy po prawomocnym zakończeniu postępowania w związku z orzeczeniem Sądu Okręgowego w T. z dnia 11 stycznia 2011 r. (IX Ka 637/10), utrzymującym w mocy zaskarżony apelacją oskarżonego wyrok sądu a quo. Nie ulega tym samym wątpliwości, że wynikające w powołanych opiniach okoliczności, w istniejących uwarunkowaniach procesowych, mogłyby stać się wyłączenie, inna rzecz czy skutecznym (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2010 r., V KO 87/09, OSNKW-R 2010, poz. 72 CD), powodem ewentualnego wznowienia postępowania, nie mogą natomiast stanowić podstawy zarzutów wysuwanych pod adresem sądów w skardze kasacyjnej, gdyż naruszenie art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k. może mieć miejsce jedynie wówczas, gdy rozprawa przeprowadzona została bez udziału obrońcy, pomimo iż sąd powziął wątpliwości co do poczytalności oskarżonego, oraz wtedy, gdy w świetle materiałów zgromadzonych w sprawie (podkreślenie SN) powinien taką wątpliwość powziąć (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2000 r., III KKN 287/00, OSNKW 2000, z. 9-10, poz. 86), zaś orzekające w niniejszym postępowaniu sądy informacją o dodatkowych badaniach sądowo – psychiatrycznych oskarżonego i wydanych po ich przeprowadzeniu opiniach nie dysponowały.

(...)

Okoliczność powyższa, a więc poddanie skazanego badaniom psychiatrycznym w innej sprawie, wbrew wywodom skarżącego, sama z siebie nie kreuje jednak jeszcze istnienia uzasadnionych wątpliwości co do stanu jego poczytalności, a tym samym nie przesądza potrzeby dopuszczenia dowodu z opinii biegłych psychiatrów i poddania go – tylko z tego względu – kolejnym badaniom psychiatrycznym. Co więcej, nawet wydanie w odniesieniu do oskarżonego w odrębnych postępowaniach opinii sądowo-psychiatrycznych stwier-

dzających znaczne ograniczenie poczytalności, nie implikuje konieczności powołania, również na potrzeby danego postępowania, zespołu biegłych w oparciu o przepis art. 202 § 1 k.p.k. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2009 r., V KK 61/09, OSNKW-R 2009, poz. 1861 oraz z dnia 8 stycznia 2010 r., III KK 186/09, OSNKW-R 2010, poz. 20, a także powołane w nich orzeczenia i literatura). Tym bardziej więc nie można tego czynić w sytuacji, gdy te wcześniejsze badania nie zakwestionowały poczytalności oskarżonego w czasie dokonywania – zarzucanych mu w tamtym postępowaniu, w którym je przeprowadzono – innych czynów przestępnych. Zawsze bowiem ocena potrzeby przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych psychiatrów winna być dokonana z uwzględnieniem wszystkich okoliczności – tak podmiotowych, jak i przedmiotowych – ujawnionych w danym postępowaniu, zaś fakt poprzednich badań jest tylko jednym z czynników, które powinny być brane pod uwagę, bynajmniej jednak nie determinującym konieczności podjęcia takich czynności dowodowych.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.15. Sobota a dzień ustawowo wolny od pracy

przepisy: art. 123 § 3 k.p.k.

hasła: Terminy – zawite

Postanowienie z dnia 23 lutego 2012 r., III KK 289/11

Teza:

W systemie prawnym brak jest jakiegokolwiek przepisu rangi ustawowej, w którym uznano by, iż soboty są dniami wolnymi od pracy.

Przepis art. 123 § 3 k.p.k. nie posługuje się żadnym innym zwrotem, który by dopuszczał szerszą interpretację – a więc także co do np. dni równoważnych z dniami ustawowo wolnymi od pracy – to wszelkie próby „poszerzenia” zwrotu „dni ustawowo wolne od pracy” na soboty, czynione w formule „dnia równorzędnego z dniem ustawowo wolnym od pracy” podjęte na tle tożsamy zwrotów użytych w art. 57 § 4 k.p.a. (por. uchwała siedmiu sędziów NSA z dnia 15 czerwca 2011 r., I OPS 1/11), muszą być uznane za nie mające znaczenia dla regulacji przewidzianej w Kodeksie postępowania karnego.

Z uzasadnienia:

„W dniu 12 maja 2011 r. pełnomocnikowi oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego doręczono odpis wyroku sądu odwoławczego – Sądu Okręgowego w T. z dnia 14 kwietnia 2011 r., IX Ka 112/11 – wraz ze sporządzonym uzasadnieniem (k. 470). Kasacja od tego wyroku została przez pełnomocnika sporządzona z datą 13 czerwca 2011 r. i tego dnia wysłana listem poleconym na adres sądu odwoławczego (k. 471 oraz k. 481), a następnie przyjęta i przekazana do rozpoznania Sądowi Najwyższemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja nie może zostać rozpoznana, albowiem została złożona po upływie terminu określonego w art. 524 § 1 zd. pierwsze k.p.k. Ostatnim, liczonym zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 123 § 1 k.p.k., dniem do wniesienia kasacji był dzień 11 czerwca 2011 r., ten jednak przypadał na sobotę, zaś kasacja została złożona w urzędzie pocztowym w poniedziałek 13 czerwca 2011 r. Przepis art. 123 § 3 k.p.k. wyraźnie określa, że jeżeli koniec terminu przypada na dzień uznany przez ustawę za dzień wolny od pracy, czynność można wykonać następnego dnia. Należy zatem rozstrzygnąć czy w procedurze karnej sobota jest właśnie „dniem uznanym przez ustawę za dzień wolny od pracy”. Na wstępie trzeba wyraźnie podkreślić, że w systemie prawnym brak jest jakiegokolwiek

przepisu rangi ustawowej, w którym uznano by, iż soboty są dniami wolnymi od pracy (zob. ustawa z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy – Dz. U. Nr 4, poz. 28 ze zm.). Przypomnieć należy, że w uchwale z dnia 20 września 1996 r. (I KZP 20/96, OSNKW 1996, z. 11-12, poz. 80) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, iż pojęcie ustawa obejmuje także akty prawne niższej rangi i w oparciu o to stwierdzenie uznał, że dodatkowe dni wolne od pracy wyznaczone zarządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 8 grudnia 1995 r. w sprawie określenia terminów dodatkowych dni wolnych od pracy (M.P. nr 64, poz. 702) są dniami uznanymi przez ustawę za dni wolne od pracy w rozumieniu art. 108 § 3 k.p.k. (obecnie art. 123 § 3 k.p.k.). Rzecz jednak w tym, że pogląd ten wypowiedziany był na tle na tle ówczesnie obowiązującej regulacji prawnej, w której kodeks pracy przewidywał w art. 150 możliwość wprowadzenia dodatkowych dni wolnych od pracy, a uprawnienie takie przekazywał Radzie Ministrów. Te dodatkowe dni wolne od pracy, wskazane w przywołanym wyżej zarządzeniu, rzeczywiście stanowiły soboty, ale istotą wyrażonego poglądu było nie to, że soboty są dniami wolnym od pracy, ale to, iż określenie tych dni wolnych od pracy musi mieć podstawę ustawową zaś ich wprowadzenie ma mieć charakter powszechny. Obecnie obowiązujący kodeks pracy, od zasadniczej zmiany wprowadzonej w 2004 roku, nie zawiera jakiegokolwiek podstawy do wprowadzenia dni wolnych od pracy, ujmuje natomiast jako zasadę przeciętnie pięciodniowy tydzień pracy (art. 129 § 1 k.p.), określając przy tym różne systemy czasu pracy (Rozdział IV Kodeksu pracy). Pomimo tego, że uległ zmianie kontekst normatywny, który dał asumpt do przyjęcia, iż także inne – niż niedziele i święta – dni mogą być dniami ustawowo wolnymi od pracy, to w orzecznictwie Sądu Najwyższego można było dostrzec, choć zupełnie jednostkowe, stanowiska, których treścią było już kategoryczne stwierdzenie, iż właśnie sobota jest dniem ustawowo wolnym od pracy (por. postanowienia: z dnia 27 października 2001 r., III KZ 73/00, Lex 551137; z dnia 15 kwietnia 2008 r., II KZ 15/08, Lex 549377). W uzasadnieniu tych judykatów bądź powoływano się właśnie na uchwałę z dnia 15 września 1996 r. (III KZ 73/00), niedostrzegając wszakże, że uległy zmianie przepisy o czasie pracy i systemie czasu pracy, jak też i tego, iż nie obowiązywał już przepis art. 150 k.p., stanowiący podstawę do wprowadzania dodatkowych dni wolnych od pracy, bądź też opierano się na treści art. 129 k.p. (II KZ 15/08), w sytuacji, gdy przepis ten nie dawał podstawy do prezentowania takiego poglądu. Przepis art. 129 § 1 k.p., wskazuje jedynie, że: „Czas pracy nie może przekraczać 8 godzin na dobę i przeciętnie 40 godzin w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy w przyjętym okresie rozliczeniowym nieprzekraczającym 4 miesięcy, z zastrzeżeniem § 2 oraz art. 135 – 138, 143 i 144”. Zawarta w tym przepisie norma prawna żadną miarą nie może stanowić podstawy do uznania soboty za dzień wolny od pracy, zwłaszcza gdy dostrzeże się to, iż w przepisie tym użyto zwrotu „w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy”. Przeciętnie pięciodniowy tydzień pracy ma pracownikowi rozliczyć się w okresie nieprzekraczającym 4 miesięcy (wyjątki w § 2 tego przepisu). Oznacza to, że w niektórych tygodniach tydzień pracy będzie dłuższy, a to już skutkuje tym, iż ustawowo dopuszczono pracę w soboty. Co więcej, jeżeli ustawodawca chce zrównania sobót z dniami ustawowo wolnymi od pracy, co do skutków w zakresie terminu wykonania czynności, to wyraźnie to ujmuje w przepisach prawa, np. art. 12 § 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.) lub art. 83 § 2 ustawy o z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270 ze zm.), które stanowią, że „jeżeli ostatni dzień terminu przypada na sobotę lub dzień ustawowo wolny od pracy, za ostatni dzień terminu uważa się następny dzień po dniu lub dniach wolnych od pracy”. Byłoby zignorowaniem zasad tworzenia prawa a następnie jego wykładni, aby w tym układzie wywodzić, że sobota jest także dniem uznanym ustawowo za wolny od pracy. Zrównanie soboty z dniami ustawowo wolnymi od pracy w zakresie pewnych konsekwencji dla terminu do dokonania czynności procesowych, nie jest równoznaczne z uznaniem, iż sobota jest dniem ustawowo wolnym od pra-

cy. Gdyby tak było nie istniałaby właśnie potrzeba takiego „zrównywania”. W przepisach tych dwóch wskazanych powyżej ustaw sobotę jedynie zrównano w skutkach z dniami ustawowo uznanymi za wolne od pracy; to jednak nie oznacza, iż sobota stała się takim dniem. Wobec faktu, iż przepis art. 123 § 3 k.p.k. nie posługuje się żadnym innym zwrotem, który by dopuszczał szerszą interpretację – a więc także co do np. dni równoważnych z dniami ustawowo wolnymi od pracy – to wszelkie próby „poszerzenia” zwrotu „dni ustawowo wolne od pracy” na soboty, czynione w formule „dnia równorzędnego z dniem ustawowo wolnym od pracy” podjęte na tle tożsamych zwrotów użytych w art. 57 § 4 k.p.a. (por. uchwała siedmiu sędziów NSA z dnia 15 czerwca 2011 r., I OPS 1/11, ON-SA/WSA/ 2011/5/95), muszą być uznane za nie mające znaczenia dla regulacji przewidzianej w Kodeksie postępowania karnego. Co więcej, stanowisko wyrażone w uchwale składu siedmiu sędziów NSA o równorzędności soboty z dniem ustawowo wolnym od pracy wskazuje przecież w istocie, że sobota nie jest dniem ustawowo wolnym od pracy; dzień ustawowo wolny od pracy nie może być jednocześnie dniem równorzędnym dniowi ustawowo wolnemu od pracy.

Dodać również trzeba, że w przepisie art. 517 b § 3 k.p.k. przewidziano regulację dla sytuacji, gdy termin dla dokonania czynności procesowej (wniosek o rozpoznanie sprawy w postępowaniu przyspieszonym) upływa w dniu wolnym od pracy (podkr. SN). Skoro więc na gruncie tego samego aktu prawnego ustawodawca rozróżnia dzień ustawowo wolny od pracy (art. 123 § 3 k.p.k.), od dnia wolnego od pracy (art. 517 b § 3 k.p.k.), którym dla sądów jest z reguły także sobota, to nie można przyjąć, aby sobota spełniała warunek z art. 123 § 3 k.p.k. Mając na uwadze powyższe argumenty stwierdzić należy, że sobota nie jest dniem ustawowo wolnym od pracy w rozumieniu art. 123 § 3 k.p.k. Takie stanowisko wyrażane było również w uzasadnieniach postanowień Sądu Najwyższego: z dnia 24 listopada 2003 r., IV KZ 43/03, OSNKW 2004, z.1, poz. 8; z dnia 25 października 2007 r., IV KZ 95/07, R-OSNKW 2007, poz. 2375 jak też w postanowieniu Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 sierpnia 2003 r., II AKz 502/03, OSA 2004, z. 4, poz. 24. Tożsame stanowisko – na gruncie odpowiadającego przepisowi art. 123 § 3 k.p.k., art. 115 k.c. w zw. z art. 165 k.p.k., zajął Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 25 kwietnia 2003 r., III CZP 8/03 (OSNC 2004, z. 1, poz. 1). W uchwale tej wskazano, że sobota nie jest dniem uznanym ustawowo za wolny od pracy w rozumieniu art. 115 k.c. w zw. z art. 165 § 1 k.p.c., a samej uchwale nadano moc zasady prawnej.”

┌   ┌   ┌   ┌   ┌   ┌   ┌   ┌   ┌   ┌   ┌   ┌   ┌   ┌

1.2.16. Dopuszczalność cofnięcia środka zaskarżenia

przepisy: art. 434 § 2 k.p.k., art. 518 k.p.k., art. 529 k.p.k.

hasła: Kasacja cofnięcie

Postanowienie z dnia 16 lutego 2012 r., III KK 449/11

Teza:

Cofnąć można wyłącznie środek zaskarżenia, który jest dopuszczalny.

O niedopuszczalności kasacji w sprawie decyduje treść przepisu art. 529 k.p.k., zgodnie z którym wniesieniu i rozpoznaniu kasacji na korzyść oskarżonego nie stoi na przeszkodzie wykonanie kary, zatarcie skazania, akt łaski ani też okoliczność wyłączająca ściganie lub uzasadniająca zawieszenie postępowania. A contrario, wystąpienie którejkolwiek w wymienionych wyżej przesłanek nie tylko uniezwalnia rozpoznanie, lecz nawet wniesienie kasacji na niekorzyść, chyba że – w uwzględnieniu przepisu art. 434 § 2 k.p.k. stosowanego odpowiednio w postępo-

Podstawą wznowienia może być zaistnienie w toku postępowania przestępstwa, które musi być co do zasady ustalone prawomocnym wyrokiem skazującym, chyba że orzeczenie takie nie może być wydane z uwagi na przeszkody procesowe, w tym przedawnienie karalności czynu. W takim jednak wypadku to wnioskodawca musi wykazać wysokie prawdopodobieństwo nie tylko, że przestępstwo takie miało miejsce, ale też, jak wymaga tego art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k., że mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia.

Z uzasadnienia:

„Wyrokiem Sądu Okręgowego w R. z dnia 28 stycznia 2004 r., Damian U., odpowiadający wspólnie z Jarosławem K., został uznany winnym popełnionego w dniu 23 sierpnia 2002 r. w R. przestępstwa z art. 148 § 2 pkt 2 w zb. z art. 148 § 2 pkt 4 i art. 280 § 2 k.k. w odniesieniu do Bogusława B. i skazany za to na karę 25 lat pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 33 § 1 – 3 k.k. – na karę grzywny, a nadto popełnionego w tym samym czasie i miejscu czynu z art. 13 § 1 w zw. z art. 148 § 2 pkt 2 w zb. z art. 148 § 2 pkt 4 i art. 280 § 2 k.k. w stosunku do Andrzeja B., za co orzeczono karę 13 lat pozbawienia wolności oraz popełnionego w okresie od przełomu czerwca i lipca 2002 r. do bliżej nieustalonego dnia w sierpniu 2002 r. przestępstwa z art. 263 § 2 k.k., za które wymierzono mu karę 2 lat pozbawienia wolności, orzekając jako karę łączną karę 25 lat pozbawienia wolności z ograniczeniem ubiegania się o warunkowe przedterminowe zwolnienie dopiero po odbyciu 20 lat tej kary. Drugi z oskarżonych został skazany za czyn z art. 280 § 2 w zb. z art. 159 k.k. na karę 7 lat pozbawienia wolności i grzywnę. Po rozpoznaniu apelacji obrońców oskarżonych, Sąd Apelacyjny w L., wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2005 r., zmienił zaskarżony wyrok wobec Damiana U., w ten tylko sposób, że zmodyfikował opis pierwszego z przypisanych mu czynów odnośnie ilości przypisanych mu strzałów oraz uchylił orzeczenie o wymierzeniu mu za to przestępstwo kary grzywny, utrzymując go w mocy w pozostałym zakresie. Do wniesienia kasacji w tej sprawie nie doszło.

W październiku 2011 r. ustanowiony z wyboru obrońca skazanego, przywołując art. 540 § 1 pkt 1 oraz pkt 2 lit. a w zw. z art. 542 § 1 i 3 oraz art. 9 § 2 i art. 439 § 1 pkt 10, a także art. 544 § 2 k.p.k. i art. 540 § 3 k.p.k., wystąpił z wnioskiem o wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania i przekazanie sprawy Damiana U. do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w R., wnosząc przy tym również o przesłuchanie dwóch wskazanych imiennie świadków na okoliczność miejsca pobytu skazanego w nocy z 22 na 23 sierpnia 2002 r. W dodatkowym piśmie, które wpłynęło do Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2012 r. obrońca wystąpił o zezwolenie mu na udział w posiedzeniu Sądu Najwyższego i odroczenie w związku z tym posiedzenia zaplanowanego na dzień 23 lutego 2012 r. i wyznaczenie innego jego terminu, który to wniosek oddalono, gdyż o terminie posiedzenia obrońca wiedział już od dnia 17 stycznia 2012 r., a przedmiotowy wniosek złożył na dwa dni przed tym terminem (k. 44 akt SN). Do wniosku o wznowienie dołączono natomiast w oryginale wyrok ETPC z dnia 5 października 2010 r. w sprawie *Urbanowicz v. Polska*, w którym Trybunał stwierdził zaistnienie naruszenia w sprawie tegoż oskarżonego art. 6 ust. 1 w zw. z art. 6 ust. 3 lit. c EKPC.

W odpowiedzi na wniosek o wznowienie, prokurator Prokuratury Generalnej, wniósł o oddalenie tego żądania, zaś ustosunkowując się do tej odpowiedzi obrońca we wskazanym piśmie z dnia 21 lutego 2012 r. oraz skazany w dołączonym do tego pisma piśmie własnym, argumentowali przeciwko sugestiom prokuratora.

Rozpoznając wniosek o wznowienie Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Z uwagi na przywołanie we wniosku, jako jednej z jego podstaw, art. 439 § 1 pkt 10 w zw. z art. 542 § 3 k.p.k., należy od razu zauważyć, że ten ostatni przepis wyraźnie wskazuje, iż odnosi się on jedynie do wznowiania procesu z urzędu, a nie wznowiania go na wniosek strony. Powodem zaś wznowienia z urzędu mogą być wyłącznie uchybienia

określone w art. 439 § 1 k.p.k., pod warunkiem, że rzeczywiście zaistniały one w prawomocnie zakończonym postępowaniu, które wniosek o wznowienie dotyczy. Jego autor wiąże zaistnienie rzekomo takiego uchybienia przywołując wskazane już wyżej orzeczenie ETPC w sprawie *Urbanowicz v. Polsce* i wywodzi z niego pozbawienie skazanego „prawa do obrony w znaczeniu formalnym w postępowaniu międzyinstancyjnym”. Już to ostatnie stwierdzenie wskazuje, że powyższy argument nie stanowi żadnej podstawy do wznowienia postępowania, gdyż sam skarżący podnosi, że chodzi o postępowanie międzyinstancyjne po prawomocnie zakończonym procesie, które nie podlega wznowieniu, temu bowiem – jak już wskazano – może podlegać tylko postępowanie prawomocnie zakończone.

Należy także zauważyć, że – jak wynika z treści załączonego do niniejszego wniosku – orzeczenia ETPC dotyczącego sprawy skazanego, Trybunał ten uznał jedynie, że w postępowaniu okołokasacyjnym doszło do naruszenia art. 6 ust. 1 w zw. z ust. 3 lit. c EKPC przez to, że po wskazaniu przez wyznaczonego skazanemu obrońcę z urzędu, iż nie dostrzega podstaw do kasacji, Sąd Apelacyjny informując o tym skazanego, nie pouczył go o możliwościach, jakie na gruncie polskich przepisów procesowych ma on nadal dla podjęcia działań w celu wniesienia tej skargi, ani o terminach, w jakich może to uczynić. Jednocześnie Trybunał oddalił skargę Damiana U. w pozostałym zakresie, podnosząc przy tym, że oceniając w całości okoliczności sprawy, nie znalazł żadnych przesłanek, aby kwestionowane przez skarżącego procedowanie w jego sprawie było nierzetelne (część II pkt 27 zdanie trzecie wyroku ETPC – k. 14 akt SN). Tym samym w żadnej mierze nie można też uznać, aby przywoływane orzeczenie Trybunału stwarzało podstawę do wznowienia procesu, o jakiej mowa w art. 540 § 3 k.p.k., gdyż nie wynika z niego wcale, żeby istniała taka potrzeba, jak tego wyraźnie wymaga wskazany przepis. Można co najwyżej rozważać obecnie kwestię przywrócenia skazanemu terminu do wniesienia kasacji z powołaniem się na powyższy wyrok ETPC oraz dokumentację tej sprawy dla wykazania, że uchybienie terminowi nastąpiło w wyniku braku pouczenia strony o terminie do wystąpienia z kasacją po odmowie jej wniesienia przez ustanowionego z urzędu adwokata, co stanowiło przyczynę od tej strony niezależną. Nie jest to jednak kwestia, która może być brana pod uwagę w postępowaniu w przedmiocie wznowienia procesu.

Również szczegółowa analiza dokumentacji tej sprawy nie wskazuje, aby w toku prawomocnie zakończonego procesu doszło do naruszenia prawa oskarżonego do obrony. Autor skargi wywodzi wprawdzie, że oskarżony podnosił w toku procesu utratę zaufania do swojego obrońcy wyznaczonego mu z urzędu, wskazując w tych pismach, iż obrońca ów podejmuje samowolnie decyzję co do linii obrony i nie kontaktuje się z nim (np. k. 2359, czy 2571), ale powyższe bez wątpienia nie może być kwalifikowane jako bezwzględna przyczyna odwoławcza, z istoty obrony wynika zaś, że obrońca działa samodzielnie i nie musi kształtować prowadzonej linii obrony pod dyktando oskarżonego. Podkreślić też należy, że Sąd Apelacyjny ustanowił oskarżonemu, dla rozważenia możliwości wniesienia kasacji, już innego obrońcę z urzędu, który jednak nie dostrzegł podstaw do wniesienia tej skargi. Nie znalazł jej zresztą także ówczesny Prokurator Krajowy, do którego skazany zwrócił się z prośbą o wniesienie kasacji w jego sprawie (k. 2855-2857). Powyższe wskazuje zatem, że nie tylko nie może być mowy o istnieniu przywoływanego przez skarżącego uchybienia z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., ale też że nie zaistniała w tej sprawie obraza w postaci naruszenia prawa oskarżonego do obrony w znaczeniu formalnym.

Drugą z przywoływanych w niniejszym wniosku podstaw do wznowienia jest dopuszczenie się jakoby w prawomocnie zakończonym procesie przestępstwa z art. 234 k.k. przez współoskarżonego Jarosława K., który obciążał Damiana U. Skarżący przywołuje tu fakt, iż prokurator Prokuratury Rejonowej w R., postanowieniem z 25 czerwca 2010 r. (1 Ds. 720/10) umorzył – prowadzone z zawiadomienia oskarżonego złożonego w marcu 2010 r., a donoszącego o składaniu przez siebie fałszywych wyjaśnień, w których przyznawał

daje – sama tylko przez się – treść tegoż wniosku. Z treści tej można bowiem jedynie domniemywać, że tzw. zapowiedź kasacji, w której figurują dane skazanego, została wyrażona właśnie przez niego. Nie ma natomiast podstaw do niezbitego stwierdzenia tego faktu, jeżeli omawiany wniosek nie spełnia tego z jego wymogów, który odnosi się do kwestii owego, jak to (w ślad za zaskarżonym zarządzeniem) ujmuje skarżący, „sporządzenia” oświadczenia.

W nawiązaniu należy więc przypomnieć, że omawiane oświadczenie wymaga formy pisemnej (art. 422 § 1 zd. 3 k.p.k.), a co za tym idzie (art. 119 § 1 pkt 4 k.p.k.), że musi ono być opatrzone podpisem składającego pismo. Niezależnie bowiem od tego, kto i w jaki sposób (od ręcznie, maszynowo, przy pomocy komputera) zamieścił w piśmie samą jego treść (sporządził wniosek), to właśnie złożenie pod nią własnoręcznego podpisu przez osobę, której dane w tym piśmie widnieją, daje gwarancję, że zawarte w nim oświadczenie woli zostało w autentyczny sposób wyrażone przez tę osobę. Zasadnicze znaczenie podpisu osoby wnoszącej pismo procesowe (zob. szerzej m. in. wywody uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2006 r., I KZP 29/06, OSNKW 2007, z. 1, poz. 1) nie podlega więc dyskusji, ustawa zaś w sposób jednoznaczny określa procesowe skutki wynikające z jego braku (art. 120 § 1 i 2 k.p.k.).

Na tym tle, w realiach niniejszej sprawy jest jasne, że złożonemu w niej wnioskowi pisemnemu, stanowiącemu zapowiedź wniesienia kasacji, nie można było nadać biegu. Nie ulega wszak wątpliwości, że wniosek ten nie został podpisany przez skazanego Mariusza S., lecz przez inną osobę. Jednakże, przesądzenie w zaskarżonym zarządzeniu, już na tym etapie badania wniosku, że został on wniesiony przez osobę nieuprawnioną, nie znajdowało wystarczających podstaw. Stanowisko to zostało wszak oparte na założeniu, że omawiany wniosek zgłosiła osoba, która nie będąc stroną postępowania, a więc podmiotem uprawnionym do wystąpienia o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie wyroku sądu odwoławczego z uzasadnieniem (art. 524 § 1 k.p.k., art. 457 § 2 w zw. z art. 422 § 1 k.p.k.), złożyła to pismo procesowe we własnym imieniu. Przyjęcie tego założenia było jednak przedwczesne, skoro z treści tegoż pisma wynikało, że żądanie zgłosił skazany Mariusz S. (strona), a fakt, iż pisma tego nie podpisał (podpisała go inna osoba) nie stwarzał pewności, lecz jedynie w pełni uzasadnioną wątpliwość, czy żądanie to istotnie pochodziło od niego i było wyrazem jego woli.

W nawiązaniu więc, znów wypada przypomnieć, że brak własnoręcznego podpisu osoby wnoszącej pismo procesowe jest brakiem usuwalnym, a jego stwierdzenie wymaga, niezbędnej dla oceny procesowych skutków złożenia pisma, uruchomienia procedury zmierzającej do jego uzupełnienia (art. 120 § 1 i 2 k.p.k.). Wydaje się więc, że w zaskarżonym zarządzeniu nie dostrzeżono, iż konieczność taka pojawia się nie tylko wtedy, gdy pismo procesowe w ogóle nie zawiera podpisu (K. Woźniewski, glosa do cyt. uchwały SN z dnia 20 grudnia 2006 r., GSP 2007, nr 4, s. 152). Tymczasem, na równi z wypadkiem braku podpisu osoby wnoszącej pismo traktuje się wszak i sytuację, gdy pismo procesowe wprawdzie zostało opatrzone podpisem (znakiem graficznym), jednak takim, który nie może być uznany za jej (oryginalny) własnoręczny podpis (np. tzw. faksymile, podpis widniejący na piśmie przesłanym telefaksem, czy odbity kserograficznie). Za podobną do opisaną można tu też uznać, nieobcą praktyce sądowej, sytuację faktycznego złożenia przez składającego pismo własnoręcznego podpisu, jednak w formie budzącej zastrzeżenie lub wątpliwości, albo też fakt wadliwego, w różnych aspektach, stosowania się do wymogów przepisu art. 119 § 2 k.p.k., przewidującego możliwość złożenia podpisu za wnoszącego pismo, który nie może się podpisać, przez upoważnioną przez niego osobę. Analogicznie wreszcie do omawianego, podlegającego uzupełnieniu braku pisma traktuje się wypadek podpisania wniosku o sporządzenie uzasadnienia przez osobę nieuprawnioną – pracownika sekretariatu prokuratury, ale działającego na polecenie prokuratora, jako osoby prawnie do tej czynności upoważnionej i takiej, która nie czyniąc zadość zło-

żeniu przez siebie podpisu, wyraziła wolę wystąpienia z żądaniem (uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 1979 r., VI KZP 13/79, OSNKW 1979, z. 10, poz. 99). Podsumowując, można więc powiedzieć, że przepis art. 120 k.p.k. ma zastosowanie do uzupełnienia braku w postaci podpisu osoby występującej z wnioskiem o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie wyroku sądu odwoławczego z uzasadnieniem także w tych wypadkach, równoważnych brakowi jakiegokolwiek podpisu w piśmie procesowym (np. gdy zawiera ono podpis niewłasnoręczny, nieprawdziwy, pochodzący od nieuprawnionej osoby), w których wynikające z tego pisma dane wskazują, że ujęte w nim oświadczenie woli zostało wyrażone przez uprawnioną do tego osobę. Ponownie bowiem trzeba podkreślić, że o ile złożenie własnoręcznego podpisu przez wnoszącą to pismo uprawnioną osobę daje dostateczną przesłankę domniemania woli wystąpienia z określonym we wniosku żądaniem, o tyle niespełnienie tegoż wymogu wymienionego pisma procesowego nie stanowi wystarczającego dowodu przeciwnego tej tezie, a w takim razie wymaga podjęcia czynności dążących do jej zweryfikowania.

W realiach sprawy nietrudno dostrzec – i co za tym idzie, podzielić odnośne racje zażalenia – że opisywany wyżej aspekt rozważanego wniosku, jako pisemnego oświadczenia woli, nie został w zaskarżonym zarządzeniu uwzględniony (zwłaszcza w zakresie przypuszczalnego zamiaru zaskarżenia orzeczenia, co dyktowało tym większą staranność w ocenie jego treści). Stanowisko odmawiające przyjęcia tegoż wniosku zostało poprzedzone jedynie przeprowadzeniem specjalistycznego badania autentyczności widniejącego na nim podpisu, nie zostało natomiast poprzedzone dokonaniem ustalenia, czy złożenie omawianego wniosku, pomimo jego niepodpisania przez skazanego Mariusza S., nastąpiło zgodnie z jego wolą, jako osoby figurującej w treści pisma i uprawnionej do jego wniesienia. Wykorzystanie trybu przewidzianego w art. 120 § 1 k.p.k., zmierzającego do uzupełnienia braku jego podpisu we wniosku, rysowało się więc jako konieczne dla stwierdzenia skuteczności albo bezskuteczności jego wniesienia i uznania, że wniosek ten złożyła osoba nieuprawniona. Ta zaś właśnie kwestia, co należy dobitnie podkreślić, stanowiła przedmiot rozstrzygnięcia w niniejszym postępowaniu, niezależnie od karnoprawnej oceny faktu złożenia w piśmie nieautentycznego podpisu, która ma być przedmiotem postępowania odrębnego.”

1.2.19. **Udział osoby nieuprawnionej w wydaniu orzeczenia; rozpoznanie środka odwoławczego wniesionego przez oskarżyciela posiłkowego błędnie uznanego za pokrzywdzonego**

przepisy: art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k., art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k., art. 430 § 1 k.p.k., art. 54 § 1 k.p.k.

hasła: Podstawy bezwzględne środków odwoławczych

Postanowienie z dnia 17 stycznia 2012 r., IV KK 354/11

Teza:

Bezwzględna przyczyna odwoławcza w postaci udziału osoby nieuprawnionej w wydaniu orzeczenia (art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k.) wystąpi wówczas, gdy osoba ta nie ma w ogóle uprawnień do orzekania w jakimkolwiek sądzie (nie jest sędzią), bądź też nie ma ich do orzekania w danym sądzie.

Z wykładni językowej przepisu art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. wprost wynika, że niezbędnym elementem składowym tej przesłanki jest „prawomocne”, kończące postępowanie, orzeczenie.

Naruszające art. 430 § 1 k.p.k. skierowanie do rozpoznania środka odwoławczego pochodzącego od oskarżyciela posiłkowego, działającego na podstawie art. 54 § 1 k.p.k., w wyniku błędnego uznania go przez sąd I instancji za pokrzywdzonego w

sprawie z oskarżenia publicznego (co nawet in concreto nie zaistniało, bo oskarżyciel posiłkowy był w pełni uprawniony do działania w tym charakterze) nie oznacza, przy braku innych środków odwoławczych, że postępowanie odwoławcze toczy się mimo braku skargi uprawnionego oskarżyciela. Nie dochodzi tym samym do uchylenia przepisowi art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. i do okoliczności wyłączającej postępowanie, wskazanej w przepisie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.

Z uzasadnienia:

„Bezwzględna przyczyna odwoławcza – wskazana przez skarżącego w pierwszym zarzucie – w postaci udziału osoby nieuprawnionej w wydaniu orzeczenia (art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k.) wystąpi wówczas, gdy osoba ta nie ma w ogóle uprawnień do orzekania w jakimkolwiek sądzie (nie jest sędzią), bądź też nie ma ich do orzekania w danym sądzie.

Z pewnością sędzia Sądu Okręgowego Jadwiga Ż., zasiadająca w składzie Sądu Okręgowego który wydał zaskarżony wyrok, posiadała z tego tytułu, że jest sędzią, uprawnienia do tego by w ogóle orzekać, jak też do tego, by czynić to w tym sądzie. Sam skarżący nie wskazuje bowiem żadnych okoliczności, które rzeczywiście to niewątpliwe ustalenie czyniłyby błędnym. Podnoszone przez niego fakty dotyczące uczestnictwa sędziego Jadwigi Ż. w składzie Sądu Okręgowego, który wydał wyrok w sprawie skazanego w dniu 5 lutego 2004 r., ich też nie stanowią. Niezależnie bowiem od tego, że sędzia Jadwiga Ż. nie została wyłączona od rozpoznania sprawy skarżącego postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z dnia 12 kwietnia 2011 r. (k. 1394), a sam obrońca skazanego cofnął zawarty w piśmie z dnia 27 maja 2011 r. (k. 1406) ponowny wniosek o wyłączenie wszystkich sędziów Sądu Okręgowego w K. (k. 1417), to bezwzględną przyczyną odwoławczą jest tylko wyłączenie od orzekania w sprawie danego sędziego na podstawie art. 40 k.p.k. (art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k.). Chodzi zatem o osobę określoną mianem iudex inhabilis, nie zaś stwierdzenie, że zachodziły wątpliwości co do bezstronności członka składu orzekającego w danej sprawie (art. 41 § 1 k.p.k. – iudex suspectus), a tylko tego rodzaju zastrzeżenia (zresztą – jak widać – nie konsekwentnie) zgłaszał wobec sędziego Jadwigi Ż. skarżący.

Brak jest zatem jakichkolwiek podstaw – tak faktycznych, jak i prawnych – do uznania zaistnienia bezwzględnej podstawy odwoławczej wskazanej w art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k.

Przepis art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. jako bezwzględną przyczynę odwoławczą kwalifikuje też przesłankę procesową, w orzecznictwie i literaturze procesu karnego, określaną mianem powagi rzeczy osądzonej (res iudicata). Stanowi ją sytuacja, w której wydano orzeczenie pomimo to, że postępowanie karne co do tego samego czynu, tej samej osoby, zostało już prawomocnie zakończone. Z wykładni językowej przepisu art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. wprost wynika, że niezbędnym elementem składowym tej przesłanki jest „prawomocne”, kończące postępowanie, orzeczenie.

Nie ulega wątpliwości, że wyrok Sądu Rejonowego w K. z dnia 18 listopada 2004 r. (sygn. akt II K 389/04/K) (k. 390 – 391) – a więc ten, który, według skarżącego, miał skutkować uznaniem zaistnienia res iudicata – nie zakończył „prawomocnie” postępowania, bowiem został uchylony wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 5 października 2005 r., IV Ka 535/05 (k. 431), który nadto sprawę przekazał do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji. Stąd też z pewnością zaskarżonego kasacją wyroku nie wydano w sytuacji, w której postępowanie karne odnośnie skazanego co do tego samego czynu zostało prawomocnie zakończone. Wspomniany wyrok Sądu Rejonowego z dnia 18 listopada 2004 r. skoro został uchylony, to tym samym „utracił swój byt”. Nie uzyskał bowiem na skutek wskazanego orzeczenia sądu odwoławczego – ani przymiotu prawomocności, ani nie zakończył postępowania. W konsekwencji nie sposób przyjąć by to orzeczenie dopełniło (wskazane powyżej) warunki niezbędne dla przyjęcia negatywnej przesłanki procesowej (res iudicata). Oceny tej zmienić też nie może fakt, iż owym wyro-

kiem z dnia 5 października 2005 r. Sąd Okręgowy w K. uwzględnił apelację wniesioną przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego, który będąc radcą prawnym nie mógł nim być (na gruncie wówczas obowiązujących przepisów – art. 88 § 2 i 3 k.p.k.) (k. 430). Nawet gdyby podzielić prezentowane w kasacji stanowisko, że wówczas sąd odwoławczy powinien był zakończyć postępowanie wydając postanowienie o pozostawieniu apelacji bez rozpoznania, nadające status prawomocności wyrokowi sądu I instancji (co wcale nie musiało nastąpić, skoro oskarżyciel posiłkowy miał prawo, nawet osobiście jako strona procesu wnieść apelację, a sąd – w zaistniałej sytuacji – powinien był stosownie do wskazań art. 120 § 1 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. wezwać go do usunięcia braków tej wniesionej na jego rzecz przez radcę prawnego apelacji), to i tak nie zmienia to faktu, że sam ten wyrok uchylający, jako niekończący postępowania, nie mógł być – także kasacją – zaskarżony. Pozostaje więc formalnie prawomocny i prawnie egzystuje. Nie można zatem przez to obecnie uznać, że nie uchylił on wyroku sądu pierwszej instancji. Zauważyć przy tym należy, że de lege lata nie ma procesowych możliwości uznania (niezależnie od wszystkich powyższych zastrzeżeń in concreto, czyniących argumentację skarżącego tym bardziej nietrafną) owego wyroku uchylającego za orzeczenie nieistniejące (non existens), czy nieskuteczne. Takie bowiem istnieją tylko odnośnie prawomocnych, i to kończących postępowanie, orzeczeń sądu odwoławczego. W tej sytuacji stwierdzić więc wypada, że w toku dalszego postępowania skarżącemu pozostawało tylko – przy okazji wnoszenia środków odwoławczych od zapadłych w jego toku orzeczeń – zarzucać owo uchybienie związane ze sposobem rozpoznania przez Sąd Okręgowy w K. w dniu 5 października 2005 r. apelacji, ale jedynie w kategoriach względnych przyczyn odwoławczych (art. 438 k.p.k.), co – dla swojej skuteczności – wymagało jednak wykazania możliwości wpływu tego uchybienia na treść skarżonego orzeczenia.

Zupełnie chybiony jest również ostatni zarzut kasacji. Nie można bowiem – w realiach rozpatrywanej sprawy – uznać, że zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela, przez to, że sąd odwoławczy rozpoznał apelację wniesioną przez osobę nieuprawnioną do dokonania tej czynności procesowej. Poza sporem pozostaje przecież fakt, że Piotr K. występował w sprawie jako oskarżyciel posiłkowy. Działał przy tym jako samoistny oskarżyciel posiłkowy (art. 54 § 1 k.p.k.), obok, a nie zamiast, oskarżyciela publicznego, który wniósł akt oskarżenia przeciwko skazanemu. To przesądziło o tym, że sprawa ta przed sądem mogła toczyć się już tylko z oskarżenia publicznego. Taki tryb bowiem determinował fakt wniesienia przez prokuratora aktu oskarżenia. Stąd też nawet w sytuacji gdyby prokurator odstąpił od oskarżenia, to sprawa ta nadal toczyłaby się wciąż z oskarżenia publicznego, a oskarżyciel posiłkowy przez to nie byłby pozbawiony swoich uprawnień (art. 54 § 2 k.p.k.).

W sprawie niniejszej prokurator nie odstąpił od oskarżenia, ale uznał – odnośnie wyroku Sądu Rejonowego z 18 listopada 2004 r. – że nie złoży od niego skargi odwoławczej. Skorzystanie zaś z tego uprawnienia przez oskarżyciela posiłkowego nie zmieniło charakteru postępowania jako toczącego się – także w stadium odwoławczym – z oskarżenia publicznego, jakkolwiek tylko na skutek środka odwoławczego wniesionego na niekorzyść przez oskarżyciela posiłkowego.

Stąd też takich zaszczości, gdy skarga etapowa jest wniesiona przez jeden podmiot, nie będący oskarżycielem, który zainicjował swą skargę postępowanie główne, nie mający w istocie uprawnień do dokonania tej czynności, ale reprezentujący stronę, która już te uprawnienia posiada, nie można rozpatrywać w kategoriach zaistnienia przeszkody procesowej z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. Dlatego i rozpoznanie tej „skargi odwoławczej – tak jak to in concreto – nastąpiło – nie skutkuje uchybieniem z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. Należy przy tym zauważyć, że zasadę skargowości wyraża art. 14 k.p.k., który w § 1 zawiera wymóg „żądania” uprawnionego oskarżyciela lub innego uprawnionego podmiotu, jako warunku wszczęcia postępowania sądowego. Przez to (niezależnie od innych argumen-

Na powyższe zarządzenie zażalenie złożył skazany podnosząc, że odpis wyroku otrzymał „do rąk własnych” w dniu 25 listopada 2011 r., zatem wniosek złożył z zachowaniem terminu zawitego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie jest niewątpliwe, że skazany, pozbawiony wolności, złożył wniosek o doprowadzenie go na rozprawę apelacyjną. Sąd odwoławczy wniosku skazanego nie uwzględnił, uznając za wystarczającą obecność na rozprawie apelacyjnej jego obrońcy z urzędu (k. 213).

Z punktu widzenia skuteczności wniesionego zażalenia zasadnicze znaczenie ma fakt reprezentowania skazanego w toku postępowania odwoławczego przez obrońcę z urzędu. Jeżeli w postępowaniu apelacyjnym oskarżony pozbawiony wolności miał wyznaczonego obrońcę z urzędu, to z chwilą wydania wyroku obrońca nie ma obowiązku podejmowania dalszych czynności procesowych (art. 84 § 2 k.p.k.). Nie ma więc obowiązku złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego. Dlatego też należy uznać, że oskarżony pozbawiony wolności, który nie został doprowadzony na ogłoszenie wyroku, znajduje się w takiej sytuacji, jakby nie miał obrońcy, co powoduje konieczność doręczenia mu wyroku z urzędu (art. 422 § 2 k.p.k.) i otwiera siedmiodniowy termin do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia.”

」 　 」 　 」 　 」 　 」 　 」 　 」 　 」 　 」 　 」 　 」 　 」 　 」 　 」 　 」

1.3. Orzecznictwo Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

」 　 」 　 」 　 」 　 」 　 」 　 」 　 」 　 」 　 」 　 」 　 」 　 」 　 」 　 」

1.3.1. Dopuszczalność ścigania wykroczenia popełnionego przez żołnierzy w czynnej służbie wojskowej

przepisy: art. 86a § 1 k.p.w.
hasła: Żołnierz; Wykroczenie

Wyrok z dnia 21 lutego 2012 r., WA 2/12

Teza:

Ściganie wykroczenia popełnionego przez żołnierzy w czynnej służbie wojskowej podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych następuje wyłącznie na żądanie dowódcy jednostki wojskowej lub kierownika instytucji cywilnej, w której żołnierz pełni służbę (art. 86 a § 1 k.p.w.).

Z uzasadnienia:

„Ściganie wykroczenia popełnionego przez żołnierzy w czynnej służbie wojskowej podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych następuje wyłącznie na żądanie dowódcy jednostki wojskowej lub kierownika instytucji cywilnej, w której żołnierz pełni służbę (art. 86 a § 1 k.p.w.).

Przypisane obwinionemu st. szer. Robertowi D, wykroczenie z art. 97 k.w. związane było niewątpliwie z pełnieniem obowiązków służbowych (podróż służbowa pojazdem marki Volvo), w związku z czym do ścigania tego wykroczenia konieczne było żądanie pochodzące od uprawnionej osoby. W przedmiotowej sprawie brak jest jednak takiego żądania, co powinno skutkować odmową wszczęcia postępowania stosownie do treści art. 5 § 1 pkt 9 k.p.w.

Zastępca Prezesa Wojskowego Sądu Garnizonowego w W, nie bacząc na treść przywołanych przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenie (Dz. U. z dnia 29 września 2001 r. Nr 106, poz. 1148 z późn. zm.), zarządzeniem z dnia 21 września 2010 r. wszczął postępowanie o ukaranie st. szer. Roberta D. Błąd ten nie został dostrzeżony przez Wojskowy Sąd Garnizonowy w W., orzekający w pierwszej instancji i st. szer. Robert D, wyrokiem nakazowym z dnia 28 września 2010 r. został skazany za wykroczenie określone w art. 97 k.w. na karę 300 zł grzywny.

Wydanie wyroku nakazowego nastąpiło zatem z rażącem naruszeniem art. 86 a § 1 k.p.w., a w konsekwencji także z rażącem naruszeniem art. 5 § 1 pkt 9 k.p.w., który to przepis wszczęte postępowanie nakazuje umorzyć, jeżeli brak jest żądania ścigania pochodzącego od osoby uprawnionej. Kontynuowanie postępowania spowodowało procesowy skutek w postaci wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej wymienionej w art. 104 § 1 pkt 7 k.p.w w zw. z art. 5 § 1 pkt 9 k.p.w.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4. Zagadnienia prawne

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.1. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Poznaniu, sygn. akt I KZP 23/11

Czy rzecznik konsumentów w sprawach o wykroczenie z art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów jest oskarżycielem publicznym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, uprawnionym do wniesienia i popierania skargi o ww. czyn (art. 42 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów), czy też możliwość złożenia wniosku o ukaranie przedsiębiorcy za nieudzielanie żądanych przez rzecznika informacji przysługuje wyłącznie Policji (art. 17 § 1 k.p.s.w.)?

Posiedzenie: 28 marca 2012 r., godz. 11.30, sala C

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.2. Wniosek przedstawiony przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, sygn. akt I KZP 24/11

Czy podanie w komparycji bądź sentencji wyroku imienia lub nazwiska osoby innej niż ta, która w istocie była osobą oskarżoną w danej sprawie, jeśli wynika z oczywistego błędu, może być korygowane jako oczywista omyłka pisarska w trybie art. 105 k.p.k., czy też, naprawienie takiego błędu nastąpić może wyłącznie w drodze wniesienia i uwzględnienia zwykłego środka odwoławczego, jeżeli zaś orzeczenie obarczone takim błędem już się uprawomocniło – w drodze wniesienia i uwzględnienia nadzwyczajnego środka zaskarżenia?

Posiedzenie: 28 marca 2012 r., godz. 10.00, sala C

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.3. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Częstochowie, sygn. akt I KZP 25/11

Czy materiały zgromadzone w sprawie, w której zaniechano wydania na podstawie przepisu art. 325f § 3 k.p.k. postanowienia o podjęciu na nowo umorzonego dochodzenia, mogą być wykorzystane w toku rozprawy jako dowody w rozumieniu przepisów Działu V Dowody Kodeksu postępowania karnego?

Posiedzenie: 28 marca 2012 r., godz. 11.30, sala C

┌ ┌

1.4.4. Wniosek przedstawiony przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, sygn. akt I KZP 26/11

Czy posiedzenia sądu karnego są jawne zewnątrznie?

Posiedzenie: 28 marca 2012 r., godz. 9.00, sala C

┌ ┌

1.4.5. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Rejonowy w Janowie Lubelskim, sygn. akt I KZP 1/12

1) Czy rzeczą cudzą, o której mowa w art. 278 § 1 i w art. 284 § 1 Kodeksu karnego, jest również rzecz, której współwłaścicielem jest sprawca czynu określonego w tych przepisach,

2) jeżeli tak, to czy rzeczą cudzą w tym rozumieniu jest również rzecz, której współwłaścicielem jest sprawca, a która znajduje się w jego wyłącznym posiadaniu?

Posiedzenie: 28 marca 2012 r., godz. 12.30, sala C

┌ ┌

1.4.6. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Krakowie, sygn. akt I KZP 2/12

Czy użyte w art. 115 § 10 k.k. znamię „w czasie orzekania nie ukończył 24 lat” dotyczy wydania pierwszego wyroku w sprawie, czy też każdego kolejnego wydanego w tej sprawie wyroku?

Posiedzenie: 28 marca 2012 r., godz. 11.30, sala D

┌ ┌

1.4.7. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Łodzi, sygn. akt I KZP 3/12

Czy możliwość skorzystania z instytucji czynnego żalu określonej w art. 16a k.k.s. jest wyłączona po ujawnieniu czynu i wszczęciu wobec sprawcy postępowania karnego skarbowego?

┌ ┌

2. Orzecnictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

2.1. Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

2.1.1. Przeciwdziałanie narkomanii; pojęcie „znaczej ilości” (P 20/10)

Sąd Rejonowy dla Krakowa-Krowodrzy w Krakowie wystąpił z pytaniem: czy art. 62 ust. 2 oraz art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zakresie, w jakim wprowadzają nieokreślone znamię "znaczej ilości" wymienionych tam substancji bez odniesienia do jakichkolwiek kryteriów pozwalających na ustalenie tej ilości, są zgodne z art. 2 w związku z treścią art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

Trybunał Konstytucyjnym w wyroku z dnia 14 lutego 2012 r., orzekł, że art. 62 ust. 2 oraz art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, w zakresie użytego znamienia "znaczej ilości" środków odurzających i substancji psychotropowych, są zgodne z art. 42 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji. W pozostałym zakresie Trybunał umorzył postępowanie.

Zdanie odrębne zgłosił sędzia TK Adam Jamróz.

„Brak w ustawie określenia konkretnych ilości środków odurzających i substancji psychotropowych nie narusza konstytucji. Znamię „znaczej ilości” pozwala sędziom na dokonywanie wykładni prawa i stosowanie go adekwatnie do rozpatrywanych przypadków.

Trybunał Konstytucyjny potwierdził konstytucyjność znamienia „znaczej ilości” środków odurzających i substancji psychotropowych zawartego w kwestionowanych przez sąd przepisach penalizujących posiadanie i wprowadzanie ich do obrotu. Nie podzielił przekonania sądu pytającego, że brak w ustawie konkretnych ilości wymienionych wyżej środków i substancji narusza konstytucyjne zasady określoności prawa i proporcjonalności.

Trybunał stwierdził, że ustawodawca zdecydował się na utrzymanie znamienia „znaczej ilości” kierując się m.in. jego zakotwiczeniem w systemie prawnym oraz kontynuowaniem określonej polityki państwa w tej dziedzinie, bez określania sztywnych granic penalizacji (tzw. wartości granicznej). Pozwala to na uznanie, że sformułowanie kwestionowanych przepisów jest zamierzonym przez ustawodawcę narzędziem do różnicowania postaci przestępstwa i uelastycznia przepis przez wprowadzenie pojęcia o charakterze ocennym. Znamię „znaczej ilości” pozwala bowiem sędziom na dokonywanie wykładni prawa i stosowanie go adekwatnie do konkretnych rozpatrywanych przypadków.

Trybunał zwrócił uwagę, że wymaganiem konstytucji wobec regulacji prawa karnego jest, aby ustawa określała zachowanie zabronione w taki sposób, by można było jednoznacznie odróżnić typy zachowań zabronionych od niezabronionych oraz żeby można było odróżnić typy czynów zabronionych od siebie nawzajem. Dzięki temu adresat normy prawnej otrzymuje jednoznaczną informację, jakie czyny są zakazane i popełnienie jakich czynów pociąga za sobą odpowiedzialność karną. W rozpatrzonej sprawie stan świadomości społecznej jest zbieżny ze stanem prawnym, co wyklucza obawę, że osoba fizyczna, która jest „konsumentem” lub dystrybutorem narkotyków, może mieć wątpliwości co do tego, czy w ogóle będzie podlegać odpowiedzialności karnej bądź jej uniknie. Budzące wątpliwości sądu pojęcie „znaczej ilości” zostało bowiem wprowadzone do ustawy jako element znamienia w celu odróżnienia postaci podstawowej i kwalifikowanej przestępstwa: posiadanie lub wprowadzanie do obrotu „znaczej ilości” narkotyków decyduje wyłącznie o podwyższeniu sankcji karnej. Natomiast sama odpowiedzialność karna jest niezależna od tego, w jaki sposób sąd zinterpretuje kwestionowane przepisy” (z Komunikatu prasowego).

2.2. Wokanda Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

2.2.1. Stosowanie środków przymusu bezpośredniego oraz użycie broni palnej lub psa służbowego przez funkcjonariuszy Służby Więziennej (K 11/12)

Prokurator Generalny wniósł o zbadanie zgodności:

1) przepis art. 22 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 roku o Służbie Więziennej z art. 92 ust. 1 oraz z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

2) przepisy § 2 ust. 2, § 3 ust. 1 i ust. 2 zdanie pierwsze, § 5 ust. 2, § 7, § 8 ust. 1, ust. 3 i ust. 4, § 9 ust. 1, § 10, § 11, § 12, § 13, § 14, § 17, § 18, 2 § 19, § 20, § 21, § 22, § 23 ust. 1 i ust. 3, § 24 oraz § 26 ust. 1, ust. 2 i ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 lipca 2010 roku w sprawie stosowania środków przymusu bezpośredniego oraz użycia broni palnej lub psa służbowego przez funkcjonariuszy Służby Więziennej z art. 22 ustawy, o której mowa w pkt 1, jak również z art. 92 ust. 1 oraz z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

2.2.2. Tryb uchwalania nowelizacji Prawa o ustroju sądów powszechnych (K 8/12)

Krajowa Rada Sądownictwa wniosła o zbadanie zgodności:

1) ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw została uchwalona przy niedochowaniu trybu wymaganego przepisami prawa dla przyjęcia takiego aktu w zakresie dotyczącym:

a) przeprowadzenia pierwszego czytania ustawy na posiedzeniu komisji sejmowej zamiast na posiedzeniu plenarnym Sejmu, przez co doszło do naruszenia art. 37 ust. 2 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, a w konsekwencji art. 2 w związku z art. 7 i art. 119 ust. 1 Konstytucji RP,

b) braku formalnego zaopiniowania przez Krajową Radę Sądownictwa projektu ustawy w postaci, którą Rada Ministrów przedłożyła Sejmowi, przez co doszło do naruszenia art. 2 w związku z art. 7 i art. 186 ust. 1 Konstytucji oraz art. 2 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa,

2) art. 1 pkt. 4 i 5 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw w zakresie dotyczącym nadania nowego brzmienia art. 9 i dodania art. 9a w ustawie z dnia 27 lipca 2001 roku – Prawo o ustroju sądów powszechnych i rozszerzenia kompetencji nadzorczych organu władzy wykonawczej – Ministra Sprawiedliwości, przy jednoczesnym pozbawieniu uprawnień prezesów sądów w zakresie nadzoru administracyjnego nad działalnością sądów, o której mowa w nowym art. 8 pkt 1 tej ustawy

- z art. 10 ust. 1 i art. 173 Konstytucji RP,

3) art. 1 pkt 13 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw w zakresie dotyczącym nadania nowego brzmienia art. 20 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych

- z art. 176 ust. 2 w związku z art. 180 ust. 1, 2 i 5 Konstytucji RP, a także z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2,

4) art. 1 pkt 14 lit. d) ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw w zakresie dotyczącym nadania nowego brzmienia § 3 w art. 21 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w wyniku którego ograniczono uprawnienia prezesa sądu do kierowania podległym mu dyrektorem sądu, w szczególności pozbawiając go możliwości wydawania dyrektorowi sądu poleceń, dotyczących jego kompetencji określonych w nowym art. 31 a § 1 pkt. 1 – 3 i 5 tej ustawy – z art. 2, art. 10 ust. 1 i art. 173 Konstytucji RP,

5) art. 1 pkt 15 lit. a) ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw w zakresie dotyczącym nadania nowego brzmienia § 1 w art. 22 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w wyniku którego pozbawiono prezesa sądu kompetencji w zakresie działalności administracyjnej sądu, określonej w nowym art. 8 pkt 1 tej ustawy, powierzając je dyrektorowi sądu nadzorowanemu w tej dziedzinie przez organ władzy wykonawczej Ministra Sprawiedliwości – z art. 2, art. 10 ust. 1 i art. 173 Konstytucji RP,

6) art. 1 pkt 21 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw w zakresie dotyczącym dodania nowego art. 31a § 1 pkt. 1, 3 i 4 w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w wyniku którego wyposażono dyrektora sądu, nadzorowanego przez organ władzy wykonawczej Ministra Sprawiedliwości, w kompetencje do kierowania działalnością administracyjną sądu, określoną w nowym art. 8 pkt 1 tej ustawy, a także nadano mu status zwierzchnika służbowego wobec pracowników sądu, z wyłączeniem sędziów, referendarzy sądowych oraz asystentów sądów, z pominięciem w tym zakresie uprawnień prezesa sądu – z art. 2, art. 10 ust. 1 i art. 173 Konstytucji RP,

7) art. 1 pkt 24 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw w zakresie dotyczącym dodania nowych przepisów w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych:

a) art. 32b § 1 i 3, w których przewidziano fakultatywne, a nie obligatoryjne odwołanie dyrektora sądu przez organ władzy wykonawczej Ministra Sprawiedliwości, w przypadkach negatywnej opinii zgromadzenia ogólnego sędziów apelacji sprawozdania dyrektora z działalności sądów w zakresie powierzonych mu zadań (nowy art. 31 a § 2) oraz wniosku prezesa sądu związanego z naruszeniem przez dyrektora sądu obowiązków oraz

b) art. 32c § 1 i 2, w którym nie przewidziano żadnych uprawnień dla prezesa sądu w zakresie wynagrodzenia dyrektora sądu, wyposażając w takie kompetencje jedynie organ władzy wykonawczej Ministra Sprawiedliwości

- jest niezgodny z art. 2, art. 10 ust. 1 i art. 173 Konstytucji,

8) art. 1 pkt 31 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw w zakresie dotyczącym dodania nowych przepisów w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych:

a) art. 37g § 5, w którym nie przewidziano możliwości wniesienia środka zaskarżenia przez prezesa lub wiceprezesa sądu od uwagi na piśmie sporządzonej przez organ władzy wykonawczej Ministra Sprawiedliwości, jeżeli stwierdzi on uchybienia w kierowaniu sądem lub sprawowaniu wewnętrznego nadzoru administracyjnego oraz

b) art. 37h § 2, 3 i 4, w którym nie przewidziano możliwości odwołania się od odmowy przyjęcia przez organ władzy wykonawczej Ministra Sprawiedliwości informacji rocznej o działalności sądów, działających na obszarze apelacji, w zakresie powierzonych prezesowi zadań, przy jednoczesnym założeniu, że taka dwukrotna odmowa oznacza rażące niewywiązywanie się przez prezesa z obowiązków służbowych w rozumieniu art. 27 § 1 pkt 1

- z art. 10 ust. 1 i art. 173 Konstytucji RP,

9) art. 1 pkt 60 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw w zakresie dotyczącym dodania nowych przepisów w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych:

a) art. 106c, w którym nie określono na czym ma polegać plan indywidualnego rozwoju sędziego oraz nie wprowadzono możliwości zgłaszania uwag do tego dokumentu, a także przewidziano rozpatrywanie i dokonywanie ostatecznego podsumowania wyników oceny pracy sędziego przez prezesa sądu przełożonego

lub w przypadku sędziego sądu apelacyjnego – prezesa innego sądu apelacyjnego – organów sądu podległych w zakresie kierowania sądami – organowi władzy wykonawczej Ministrowi Sprawiedliwości

b) art. 106e, w którym przewidziano do uregulowania w drodze aktu wykonawczego – rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, szczegółowe kryteria i sposób oceny pracy sędziego

- z art. 2, art. 10 ust. 1 i art. 178 ust. 1, a w zakresie dotyczącym art. 106e także z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.3. Konstytucyjność zwolnienia z wymogu odbycia aplikacji adwokackiej (K 6/12)

Naczelna Rada Adwokacka wniosła o zbadanie zgodności:

1) art. 66 ust. 1 pkt 4 lit. b i art. 66 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze z art. 2 Konstytucji RP;

2) art. 66 ust. 1 pkt 4 lit. b i art. 66 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze w zakresie, w jakim dotyczą osób wykonujących wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej na podstawie umowy cywilnoprawnej, z art. 17 ust. 1 Konstytucji RP;

3) art. 68 ust. 3 pkt 5 i art. 78a ust. 4 pkt 6 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze z art. 2 Konstytucji RP;

4) art. 66 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze z art. 2 i art. 17 ust. 1 Konstytucji RP;

5) art. 77a, art. 78 ust. 1, 3, 4, 8, 9 i 15, art. 78d, art. 78e i art. 78h ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze z art. 17 ust. 1 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.4. Warunki i sposób użycia środków przymusu wobec nieletnich (K 3/12)

Prokurator Generalny wniósł zgodności o zbadanie zgodności o zbadanie zgodności art. 95c § 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich w brzmieniu nadanym przez art. 205 pkt 20 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z art. 92 ust. 1 oraz z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.5. Wysokość kary pieniężnej za usuwanie drzew lub krzewów bez wymaganego zezwolenia (SK 6/12 – połączona z SK 7/12)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności:

- art. 88 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody w zakresie, w jakim przepis ten przewiduje obligatoryjne wymierzenie przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta administracyjnej kary pieniężnej za usuwanie drzew lub krzewów bez wymaganego zezwolenia,

- art. 89 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody w zakresie, w jakim przepis ten ustala administracyjną karę pieniężną, o której mowa w art. 88 ust. 1 tej ustawy w wysokości trzykrotnej opłaty za

usunięcie drzew lub krzewów ustalonej na podstawie stawek, o których mowa w art. 85 ust. 4 – 6 tej ustawy bez możliwości zmniejszenia wysokości tej kary lub odstąpienia od jej wymierzenia

z art. 21 ust. 1 oraz art. 64 ust. 1 – 3 Konstytucji RP;

o zbadanie zgodności art. 88 w związku z art. 85 ust. 1 i 2 oraz art. 89 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody z art. 2, art. 31 ust. 3 oraz art. 64 ust. 1 i 3 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.6. Zasady ustanawiania kuratora celem wykonywania praw małoletniego pokrzywdzonego przestępstwem (SK 5/12)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 51 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego w związku z art. 98 § 2 pkt 2 w związku z art. 98 § 3 w związku z art. 99 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy z art. 45 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1; art. 47 w związku z art. 51 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3; art. 48 ust. 2; art. 72 ust. 1 i 3 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.7. Brak określenia maksymalnego okresu trwania tymczasowego aresztowania w postępowaniu karnym (art. 263 § 7 k.p.k.) (SK 3/12)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 263 § 7 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego z art. 2, art. 40 w związku z art. 41 ust. 4 oraz art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 1 i 3 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.8. Prawo do obrony; możliwość zastrzeżenia obecności zatrzymującego podczas bezpośredniej rozmowy zatrzymanego z adwokatem (art. 245 § 1 k.p.k.) (K 37/11)

Rzecznik Praw Obywatelskich o zbadanie zgodności art. 245 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego w części zawierającej słowa „zatrzymujący może zastrzec, że będzie przy niej obecny” z art. 42 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.9. Uprawnienia ABW i AW; kontrola operacyjna (K 34/11)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności:

1) art. 27 ust. 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu – w zakresie, w jakim odnosi się do zwrotu "i innych przestępstw godzących w bezpieczeństwo państwa" – z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności,

2) art. 27 ust. 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. b i c ustawy wymienionej w pkt 1- z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.10. Prawo do obrony; odmowa wyznaczenia obrońcy z urzędu; brak możliwości bezpośredniego zaskarżenia zarządzenia prezesa sądu (art. 81 § 1, art. 78 § 2 k.p.k.) (K 30/11)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności:

1. Artykułu 81 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego w zakresie, w jakim nie przewiduje zaskarżenia zarządzenia prezesa sądu w przedmiocie odmowy wyznaczenia obrońcy z urzędu przez stronę, która złożyła wniosek w trybie art. 78 § 1 Kodeksu postępowania karnego – z art. 45 ust. 1 w związku z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP i z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji RP.

2. Artykułu 78 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego w zakresie, w jakim nie przewiduje zaskarżenia postanowienia sądu w przedmiocie cofnięcia wyznaczenia obrońcy z urzędu – z art. 45 ust. 1 w związku z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP i z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.11. Zasady porozumiewania się tymczasowo aresztowanego z obrońcą (art. 73 § 2 i 3 k.p.k.) (K 25/11)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 73 § 2 i 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego z art. 42 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.12. Określenie katalogu zbieranych danych o jednostce za pomocą środków technicznych w działaniach operacyjnych; zasady niszczenia pozyskanych danych (K 23/11 – połączona z K 28/11)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności:

1. art. 19 ust. 6 pkt 3 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji;
  2. art. 9e ust. 7 pkt 3 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej;
  3. art. 36c ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej;
  4. art. 31 ust. 7 pkt 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych;
  5. art. 27 ust. 6 pkt 3 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu;
  6. art. 17 ust. 5 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym;
  7. art. 31 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego
- z art. 2 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

o zbadanie zgodności:

1) art. 20c ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, art. 10b ust. 1 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, art. 36b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej, art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, art. 28 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, art. 18 ust. 1 pkt 1 ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego z art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności,

2) art. 36b ust. 5 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej, art. 28 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, art. 18 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, art. 32 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego w zakresie w jakim, przepisy te zezwalając na pozyskiwanie danych, o których mowa w art. 180c i art. 180d ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne nie przewidują zniszczenia tych spośród pozyskanych danych, które nie zawierają informacji mających znaczenie dla prowadzonego postępowania z art. 51 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.13. Prawo do korzystania z pomocy obrońcy na etapie czynności wyjaśniających; postępowanie w sprawach o wykroczenia (art. 4 k.p.s.w.) (K 19/11 – połączona z P 22/11)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 4 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia – w zakresie, w jakim przepis ten pomija prawo do korzystania z obrońcy na etapie prowadzenia czynności wyjaśniających przez osoby, co do których istnieją uzasadnione podstawy do sporządzenia przeciwko nim wniosku o ukaranie – z art. 2 i art. 42 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 32 ust. 1 Konstytucji RP oraz z art. 6 ust. 3 lit. c Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i podstawowych Wolności.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.14. Przesłanki stosowania bezpośredniego przymusu (K 10/11 – połączona z K 11/11, K 15/11 i K 16/11)

Prokurator Generalny wniósł o zbadanie zgodności:

1) przepisu art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji z art. 92 ust. 1 oraz z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

2) przepisu art. 39 ust. 7 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie w związku z art. 16 ust. 4 ustawy, o której mowa w pkt 1, w zakresie, w jakim dopuszcza do stosowania przez strażnika Państwowej Straży Łowieckiej rodzajów środków przymusu bezpośredniego, w przypadkach i za pomocą sposobów określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 17 września 1990 r. w sprawie określenia przypadków oraz warunków i sposobów użycia przez policjantów środków przymusu bezpośredniego z art. 92 ust. 1 oraz z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

3) przepisy: § 3, § 5 ust. 1, § 6 ust. 1 i ust. 1c, § 8 ust. 1 – 3, § 9 ust. 1, § 10 ust. 1, § 12 ust. 1 i ust. 3, § 13 ust. 1 i ust. 4, § 14 ust. 1, § 15 ust. 1 i ust. 3, § 15a ust. 2 oraz § 15b, jak również przepisy § 14 ust. 2 i § 15a ust. 5, w zakresie, w jakim nakazują odpowiednie zastosowanie § 12 ust. 3, rozporządzenia Rady Ministrów, o którym mowa w pkt. 2, z art. 16 ust. 4 ustawy, o której mowa w pkt 1, oraz z art. 92 ust. 1, jak również z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

o zbadanie zgodności:

1) przepisu art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym z art. 92 ust. 1 oraz z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

2) przepisów § 4 ust. 1, § 5 ust. 1, § 6 ust. 1, § 7 ust. 1 i ust. 2, § 9 ust. 1 – 3 i ust. 5 – 7, § 10 ust. 1 oraz § 11 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2006 r. w sprawie środków przymusu bezpośredniego stosowanych przez funkcjonariuszy Centralnego Biura Antykorupcyjnego z art. 15 ust. 3 ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym oraz z art. 92 ust. 1, jak również z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

o zbadanie zgodności:

1) przepisu art. 25 ust. 3 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu z art. 92 ust. 1 oraz z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

2) przepisów § 2 ust. 2, § 6, § 7 ust. 1, § 8 ust. 1 i ust. 2, § 9, § 10, § 11 ust. 2 oraz § 12 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 marca 2003 r. w sprawie środków przymusu bezpośredniego stosowanych przez funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, jak również § 11 ust. 1 tegoż rozporządzenia w związku z § 10 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 września 1990 r. w sprawie określenia przypadków oraz warunków i sposobów użycia przez policjantów środków przymusu bezpośredniego z art. 25 ust. 3 ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu i z art. 92 ust. 1, jak również z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

o zbadanie zgodności:

1) przepis art. 42 ust. 4 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych z art. 92 ust. 1 oraz z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

2) przepisy § 4 ust. 2, § 8, § 11, § 12 ust. 1 i ust. 2, § 13 ust. 1 i ust. 3, § 14 ust. 1, § 15 ust. 1 i ust. 3, § 16 ust. 1 i ust. 3, § 17, § 18 ust. 1 i ust. 3, § 19 ust. 1 – 3, § 20 ust. 1 i ust. 3 – 6, § 21 ust. 1 i ust. 3, § 23 ust. 1 oraz § 23 ust. 2 i ust. 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2001 r. w sprawie warunków i sposobów użycia środków przymusu bezpośredniego przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej z art. 42 ust. 1 ustawy, o której mowa w pkt. 1, jak również z art. 92 ust. 1 oraz z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

3) przepis art. 68 ust. 8 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej z art. 92 ust. 1 oraz z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

4) przepisy § 2, § 3 ust. 1 i ust. 2, § 4, § 5 ust. 1 i ust. 3, § 6, § 7, § 8 ust. 1 i ust. 3, § 9 ust. 2, § 10 ust. 1 – 3 oraz § 11 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 marca 2010 r. w sprawie użycia środków przymusu bezpośredniego przez funkcjonariuszy celnych z art. 68 ust. 8 ustawy, o której mowa w pkt. 3, jak również z art. 92 ust. 1 oraz z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

5) przepis art. 24 ust. 3 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej z art. 92 ust. 1 oraz z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

6) przepisy § 2 ust. 2, § 3, § 4 ust. 1, § 5 ust. 1 i ust. 2, § 6 ust. 1 i ust. 3, § 7, § 10 ust. 1 i ust. 2, § 11, § 12 ust. 1 i ust. 4, § 13, § 14 ust. 1 i ust. 3, § 14a ust. 2 i ust. 5, § 14b ust. 1 i ust. 3, § 16 ust. 1 i ust. 2, § 18, § 19, § 24, § 26 ust. 1 – 5, jak również § 29 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lutego 1998 r. w sprawie określenia warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego i użycia broni palnej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego, a także zasad użycia broni palnej przez pododdziały odwodowe Straży Granicznej z art. 24 ust. 3 ustawy, o której mowa w pkt 5, jak również z art. 92 ust. 1 oraz z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

2.2.15. Granice odpowiedzialności karnej; prawo budowlane (art. 90 Prawa budowlanego) (P 27/11; połączona z P 1/12 i P 2/12)

Sąd Rejonowy w Janowie Lubelskim wystąpił z pytaniem: czy art. 90 ustawy z 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane jest zgodny z art. 2 i z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP?

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.16. Dopuszczalność prowadzenia postępowania o przestępstwo wypełniające także znamiona wykroczenia, po tym, gdy postępowanie o wykroczenie zostało prawomocnie zakończone (P 25/11; połączona z P 34/11)

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi wystąpił z pytaniem: czy art. 17 § 1 pkt 7 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego w zakresie w jakim pomija to, że nie wszczyna się postępowania karnego, a wszczęte umarza, gdy postępowanie o wykroczenie co do tego samego czynu tej samej osoby, zostało wcześniej prawomocnie zakończone, jest zgodny z art. 2 Konstytucji RP, art. 4 ust. 1 Protokołu nr 7 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, art. 14 ust. 7 Międzynarodowego paktu Praw Obywatelskich i Politycznych?

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.17. Odpowiedzialność karna i wykroczeniowa za ten sam czyn (art. 10 § 1 k.w.) (P 23/11)

Sąd Rejonowy w Grójcu wystąpił z pytaniem: czy art. 10 § 1 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń w zakresie, w jakim dopuszcza stosowanie wobec tej samej osoby, za ten sam czyn, odpowiedzialność za przestępstwo i wykroczenie, jest zgodny z art. 2 Konstytucji RP, art. 4 ust. 1 Protokołu nr 7 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz art. 14 ust. 7 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych otwartego do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r.?

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.18. Zasady orzekania kary i stosowania warunkowego zawieszenia jej wykonania (art. 58 § 4 k.k., art. 69 § 4 k.k.) (P 22/11)

Sąd Rejonowy w Janowie Lubelskim wystąpił z pytaniem: czy przepis art. 58 § 4 i art. 69 § 4 ustawy – Kodeks karny w brzmieniu ustalonym prze art. 1 pkt 6 i 8 ustawy z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz ustawy – Prawo ochrony środowiska są zgodne z art. 10 w związku z art. 45 ust. 1 w związku z art. 178 ust. 1, a nadto, czy są zgodne z art. 2 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP?

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.19. Obrót instrumentami finansowymi (P 11/11)

Sąd Rejonowy w Kielcach wystąpił z pytaniem: czy art. 183 ust. 1 i art. 39 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi jest zgodny z art. 42 ust. 1 i art. 2 Konstytucji RP?

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.20. Przesłanki warunkujące przyznanie odszkodowania za poniesioną szkodę; uznanie za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (P 8/11)

Sąd Okręgowy w Szczecinie wystąpił z pytaniem: czy art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego jest zgodny z art. 2, art. 32 ust. 1, art. 52 ust. 2 i art. 77 ust. 2 Konstytucji RP w zakresie, w jakim określa podmioty uprawnione do wystąpienia z wnioskiem jako „obecnie zamieszkujących na terytorium RP”.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

」 』

2.2.21. Obowiązek oskarżonego poddania się badaniom; zastosowanie środków przymusu, asysta przy badaniu (U 2/11)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności

1) § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2005 r. w sprawie poddawania badaniom lub wykonywania czynności z udziałem oskarżonego oraz osoby podejrzanej z art. 74 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, art. 41 ust. 1, art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 92 ust. 1 Konstytucji RP,

2) § 5 ust. 2, § 10 ust. 1 rozporządzenia wymienionego w pkt 1 w części zawierającej słowa "mimo zastosowania przymusu bezpośredniego," z art. 74 § 4 k. p. k., art. 41 ust. 1 i art. 92 ust. 1 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

」 』

2.2.22. Działanie na szkodę spółki, *nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege* (art. 585 § 1 k.s.h.) (SK 19/11)

W skardze kasacyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 585 § 1 k.s.h. z art. 42 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

」 』

2.2.23. Tymczasowe aresztowanie; przedłużenie stosowania tego środka; zasady zawiadamiania obrońcy osoby, wobec której ma być zastosowane tymczasowe aresztowanie o terminie przesłuchania tej osoby (art. 249 § 3 i 5 k.p.k.) (SK 10/11)

W skardze kasacyjnej wniesiono o zbadanie zgodności

1) art. 249 § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego w zakresie, w jakim pomija obowiązek wysłuchania zainteresowanego (podejznanego lub oskarżonego) przy dalszym stosowaniu - przedłużeniu aresztu, z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 42 ust. 2 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a także z art. 5 ust. 4 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2;

2) art. 249 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, w zakresie w stanowi, że zawiadomienie obrońcy osoby, wobec której ma być zastosowane tymczasowe aresztowanie, o terminie

przesłuchania tej osoby nie jest obowiązkowe, ale uzależnione od wniosku oskarżonego oraz dodatkowej przesłanki nieutrudniania przeprowadzenia tej czynności w sytuacji, gdy udział prokuratora w takim przesłuchaniu jest obligatoryjny – z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 42 ust. 2 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a także z art. 5 ust. 4 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.24. Zasady udzielania świadczeń zdrowotnych skazanym odbywającym karę pozbawienia wolności (K 22/10)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 115 § 7 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy z art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.25. Przywrócenie terminu do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia (K 18/10)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 55 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego w zakresie, w jakim nie określa wymienionego w nim terminu do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia, jako terminu zawitego – z art. 45 ust. 1 i z art. 2 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.26. Zakres kontroli sądowej nad postępowaniami dyscyplinarnymi wobec adwokatów, radców prawnych, notariuszy i prokuratorów (K 9/10)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności:

1. art. 91a ust. 1 i art. 91b ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze,
  2. art. 62² ust. 1 i art. 62³ ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych,
  3. art. 63a § 1 i art. 63b ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie,
  4. art. 83 ust. 2 i art. 83 ust. 3 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze,
- z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.27. Prawo lotnicze, kara grzywny, *nullum crimen sine lege* (P 43/10)

Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie wystąpił z pytaniem: czy art. 210 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze jest zgodny z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.28. Wykroczenia; zasady zmiany grzywny na pracę społecznie użyteczną (art. 25 § 1 i 2 k.w.) (P 16/10)

Sąd Rejonowy dla Krakowa-Krowodrzy w Krakowie wystąpił z pytaniem: czy art. 25 § 1 i § 2 k.w., w zakresie w jakim przewidują możliwość zamiany grzywny na pracę społecznie użyteczną, albo na areszt, jedynie jeśli jest to grzywna przekraczająca kwotę 500 złotych, jest zgodny z art. 2 oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.29. Brak możliwości przywrócenia terminu do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia (art. 55 § 1 k.p.k.) (SK 28/10)

W skardze kasacyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 55 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.30. Prawo oskarżonego do wystąpienia w postępowaniu sądowym z wnioskiem o uchylenie postanowienia o zachowanie w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka (SK 26/10)

W skardze kasacyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 184 § 8 k.p.k. z art. 2, art. 45 ust. 1, art. 42 ust. 2 oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, w zakresie, w jakim nie przyznaje oskarżonemu, analogicznie do prokuratora, prawa wystąpienia w postępowaniu sądowym z wnioskiem o uchylenie postanowienia o zachowanie w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka w sytuacji, w której okaże się, że w czasie wydania tego postanowienia nie istniała uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach świadka lub osoby dla niego najbliższej albo że świadek złożył świadomie fałszywe zeznania lub nastąpiło jego ujawnienie.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.31. Sposób postępowania z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania tajemnicy państwowej, służbowej albo związanego z wykonywaniem zawodu lub funkcji (art. 156 § 4 k.p.k.) (SK 25/10)

W skardze kasacyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 156 § 4 zdanie 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego oraz § 10 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie sposobu postępowania z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania tajemnicy państwowej, służbowej albo związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji z art. 2, art. 45 ust. 1, art. 42 ust. 2 oraz art. 32 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.32. Brak możliwości wniesienia zażalenia na postanowienie sądu apelacyjnego oddalające wnioski o wznowienie postępowania (art. 547 § 1 k.p.k.) (SK 23/10)

W skardze kasacyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 547 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego z art. 78 i art. 32 ust. 1 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.33. Okres przedawnienia dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia od Skarbu Państwa w przypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania (art. 555 k.p.k.) (SK 18/10)

W skardze kasacyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 555 k.p.k. w zakresie, w jakim wskazany przepis wprowadza zbyt krótki roczny okres przedawnienia dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia od Skarbu Państwa w przypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania obywatela Rzeczypospolitej Polskiej, uniemożliwiający dochodzenie odszkodowania w państwie prawa w dłuższym okresie, z art. 2 Konstytucji i art. 41 ust. 1 i 5 Konstytucji oraz art. 31 ust. 1 i art. 32 ust. 1 Konstytucji.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

」 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』

2.2.34. Rozpoznanie sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki; brak przesłanek przyznania lub odmowy zasądzenia na rzecz skarżącego odszkodowania za przewlekłość postępowania (SK 12/10)

W skardze kasacyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki z art. 77 ust. 1 w związku z art. 2 i z art. 45 ust.1 oraz z art. 45 ust. 1 w związku z art. 78 i w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

」 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』

2.2.35. Obligatoryjność zarządzenia wykonania kary w związku popełnieniem przez skazanego, w okresie próby, przestępstwa podobnego i skazania go na karę pozbawienia wolności (art. 75 § 1 k.k., art. 178 § 2 k.k.w.) (SK 9/10)

W skardze kasacyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 75 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny z art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 42 ust. 2, art. 40 Konstytucji RP w związku z art. 41 ust. 1 i art. 31 ust. 3, a ponadto art. 178 § 2 kodeksu karnego wykonawczego z art. 2, art. 42 ust. 2 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

」 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』

2.2.36. Ustawa o Policji; zasady postępowania z materiałami kontroli operacyjnej (SK 7/10)

W skardze kasacyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 19 ustawy o Policji z art. 42 ust. 2 oraz art. 51 ust. 2 i 4 Konstytucji RP w zakresie, w jakim przepis ten umożliwia gromadzenie i dołączenie do akt postępowania karnego materiałów kontroli operacyjnej dokumentujących kontakty oskarżonego z obrońcą, jak również nie zawiera obowiązku zniszczenia takich materiałów, oraz nie przewiduje procedury umożliwiającej skuteczne żądanie zniszczenia takich materiałów.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

」 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』

2.2.37. Zasady orzekania środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych (art. 42 § 2 k.k., art. 43 § 1 k.k.) (P 24/09 – połączona z P 43/09)

Sąd Rejonowy w Złotoryi wystąpił z pytaniem czy:

1) art. 42 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny jest zgodny z art. 31 ust. 3 w związku z art. 64 ust. 1, art. 52 ust. 1 i art. 65 ust. 1 oraz z art. 2 Konstytucji RP w zakresie, w jakim przewiduje obligatoryjne orzeczenie przez sąd zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych w wypadku popełnienia przez osobę uczestniczącą w ruchu, skazaną za przestępstwo przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji popełnione w stanie nietrzeźwości, pod wpływem środka odurzającego lub ze zbiegnięciem z miejsca zdarzenia także w odniesieniu do tych sprawców, którzy w czasie czynu nie prowadzili pojazdu mechanicznego;

2) art. 43 § 1 (w związku z art. 39 pkt 3) ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny jest zgodny z art. 31 ust. 3 w związku z art. 52 ust. 1 i art. 65 ust. 1 Konstytucji RP w zakresie, w jakim za przestępstwo z art. 178a § 2 kodeksu karnego dopuszcza możliwość orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów na okres do lat 10.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

3. Zmiany w prawie

(opr. dr Anna Błachnio-Parzych, członek Biura Studiów i Analiz SN)

Zmiany wchodzące w życie w lutym i marcu 2012 r.

- **W dniu 28 marca 2012 r.** – ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 203, poz. 1192).

Ustawa wprowadziła m.in. zmiany do Ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Prokuraturze, ustawy o Sądzie Najwyższym.

Zmiany w dwóch pierwszych wymienionych ustawach dotyczą m. in.: kwestii organizacyjnych, jak również warunków dotyczących powołania na określone stanowisko. Zmiany w ustawie o Sądzie Najwyższym polegają na uzupełnieniu art. 22 § 1 ust. 6 tej ustawy o zapis dotyczący możliwości powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego prezesa, wiceprezesa, starszego radcy lub radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, mających 10 letni staż pracy.

Pełny tekst ustawy: <http://dziennikustaw.gov.pl/DU/2011/s/203/1192/1>

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

5. Informacja międzynarodowa

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

5.1. Rada Europy

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

5.1.1. Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

5.1.1.1. Dopuszczalne granice wolności słowa

(opr. dr Hanna Kuczyńska, asystent sędziego, Izba Karna SN)

przepisy: art. 10 EKPCz
 hasła: Wolność słowa

Wyrok z dnia 21 lutego 2012 r. w sprawie Gąsior v. Polsce (34472/07)

Teza:

Wprawdzie granice akceptowalnej krytyki w odniesieniu do polityków są szersze, jednak nie oznacza to, iż politykom nie należy dać szansy bronięcia się, jeżeli uznają, że publikacje o nich są mylne i mogą wprowadzać w błąd opinię publiczną.

Z uzasadnienia:

Skarżąca Wanda Gąsior została skazana przez sądy polskie za przestępstwo zniesławienia. Napisała ona list do redaktora naczelnego programu telewizyjnego „Sprawa dla reportera” interweniując w sprawie swojego zięcia, J. D. Jest on właścicielem firmy budowlanej. W 2002 r. budował dom dla Z. W., prominentnego polityka i posła w polskim Sejmie. Skarżąca w liście podkreśliła w szczególności, że „od 6 miesięcy Z. W. jest winny 240.000 zł małej firmie budowlanej. W listopadzie 2002 r. wprowadził się do willi zbudowanej przez tę firmę i aż do dziś, 4 kwietnia (2004 r.), nie zapłacił ani grosza. Nikt nie może nam pomóc. Posłowie „Prawa i Sprawiedliwości” nie odpowiadają na nasze listy, milczą, ponieważ jak mogliby podskoczyć wielkiemu W. Wierzą w jego kłamstwa i bujdy, nikt mi nie wierzy, że jest on dłużny 240.000 zł biednym, ciężko pracującym ludziom” (...) Mój zięć miał kontakty z różnymi inwestorami, jednak pierwszy raz w życiu spotkał tak chciwą i kłamliwą osobę. Nigdy nie oczekiwał takiej nieuczciwości od osoby publicznej – posła partii „Prawo i Sprawiedliwość”. To dlatego udało się mu (Z. W.) oszukać go na tak znaczącą sumę” (tłum z ang. wersji wyroku).

W drugim liście, z 2 czerwca 2004 r., zaadresowanym do zarządu Polskiej Telewizji, skarżąca wyraziła pogląd, że media zapomniały o małych przedsiębiorstwach, które zbankrutowały, bowiem nie mogły zapłacić kosztów procesu cywilnego w celu odzyskania długów. Stwierdziła, że „Z. W. oszukał wszystkich i zrujnował trzy (...) polskie firmy oraz skutecznie zastraszył ich właścicieli i pracowników.”

Z. W. został poinformowany o obydwu listach przez dziennikarzy Telewizji Polskiej, którzy poprosili go o komentarz. Dnia 8 czerwca 2004 r. Z. W. złożył prywatny akt oskarżenia przeciwko skarżącej. Oskarżył ją o zniesławienie. W szczególności stwierdził, że w li-

ście do Telewizji Polskiej błędnie wskazała, że nie zapłacił firmie budowlanej. Jego zdaniem, słowa użyte w liście wskazujące na nieuczciwość, kłamliwość i oszukańcze zamiary, narażały go na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska. Postępowanie przeciwko skarżącej zostało warunkowo umorzone wyrokiem Sądu Rejonowego w Krakowie za czyn z art. 212 § 1 k.k., a ona musiała pisemnie przeprosić polityka, a także zapłacić mu 1.300 zł tytułem kosztów sądowych i zadośćuczynienia. Sąd ten uznał, podobnie, jak później Sąd Okręgowy w Krakowie, że nie jest jego zadaniem stwierdzenie, kto ma rację w sporze o nieuiszczenie zapłaty za wykonane usługi, a jedynie stwierdzenie, czy oskarżona wypełniła znamiona art. 212 § 1 k.k. w liście skierowanym do telewizji publicznej. Sąd ten uznał, że słowa użyte przez skarżącą takie jak „kłamca”, „chciwa i kłamliwa osoba”, „nieuczciwy” mogły narazić oskarżyciela na utratę zaufania publicznego potrzebnego do wykonywania jego zawodu. Oskarżona bowiem nie informowała o faktach, ale wyrażała swoją prywatną opinię w formie ataku na polityka. Nie działała również w interesie publicznym, ale w swojej prywatnej sprawie. Co więcej, podawane przez nią fakty nie okazały się prawdziwe. Sąd zauważył, że materiał dowodowy nie wykazał, by rzeczywiście polityk był dłużny wspomianą sumę zięciowi skarżącej, a wspomniane przez nią firmy budowlane zostały zrujnowane.

Kiedy skarżąca skierowała sprawę o zapłatę do sądu cywilnego, ten uznał, że pozew nie był zasadny, bowiem roszczenie było bezpodstawne. Wprawdzie w postępowaniu uproszczonym stwierdził, że pozwany Z. W. powinien zapłacić powodowi 40.492 zł za wykonane prace, jednak w prowadzonym już według ogólnych zasad postępowaniu orzekł, że suma ta nie należała się powodowi. Z opinii biegłych wynikało bowiem, że wykonanie konstrukcji było wadliwe i pozwany musiał wydać 100.000 zł w celu usunięcia tych wad.

Skarżąca złożyła skargę do Trybunału, podnosząc, że naruszona została jej wolność do wyrażania opinii. Podniosła, że jej listy do dziennikarzy miały charakter prywatny i nie było jej życzeniem, by zostały upublicznione. Celem jej działania nie było znieślawienie polityka. Wyraziła takie opinie o nim dlatego, że chciała poinformować społeczeństwo o istniejącej sytuacji. Podkreśliła też, że sąd cywilny przyznał, że Z. W. nie uiścił opłaty za wykonane prace budowlane, tak więc jej opinie znalazły potwierdzenie w faktach.

Postępowanie przed Trybunałem

Trybunał uznał, że nie ulega wątpliwości, iż poniesienie konsekwencji prawnych za wyrażenie określonej opinii stanowiło naruszenie prawa do wyrażania opinii. Jednak w świetle art. 10 ust. 2 Konwencji ograniczenie wolności ekspresji jest możliwe, jeśli przewidziane jest przez ustawę, jest niezbędne w społeczeństwie demokratycznym oraz chroni określone prawne dobra. Trybunał stwierdził, że w niniejszej sprawie mieliśmy do czynienia z możliwością ograniczenia wolności słowa wynikającą z art. 10 ust. 2 Konwencji, uznając, że ograniczenie prawa do ekspresji nastąpiło na podstawie ustawy i spełniało prawnie chronione cele. Jeśli chodzi o to, czy było niezbędne w społeczeństwie demokratycznym to Trybunał wskazał, że:

„37. (...) w świetle art. 10 § 2 Konwencji mało jest miejsca na ograniczenie debaty politycznej na temat interesu publicznego. (...) co więcej, granice akceptowanej krytyki są szersze w stosunku do polityków, niż w przypadku osoby prywatnej. Odmiennie niż ten ostatni, polityk nieuchronnie i świadomie poddaje otwartej krytyce dziennikarzy i całego społeczeństwa swoje czyny i słowa i musi w konsekwencji wykazać większą dozę tolerancji (por. wyrok w sprawie *Incal v. Turcja*, z 9 czerwca 1998 r., § 54 oraz w sprawie *Scharsach and News Verlagsgesellschaft v. Austria*, nr skargi 39394/98, § 30).

38. Wdrażając swoje funkcje kontrolne, Trybunał musi patrzeć na kwestionowaną interwencję w prawo do wolności ekspresji w świetle całokształtu okoliczności sprawy, w tym kontekstu uwag krytycznych skarżącego i kontekstu, w którym je uczynił.”

Przenosząc te ustalenia na grunt niniejszej sprawy wskazał, co następuje:

„41. Trybunał zauważył przede wszystkim, że krajowe sądy uznały, iż kwestionowane twierdzenia zawarte w listach skarżącej stanowiły stwierdzenie faktu, a skarżąca nie udowodniła, by fakty te były prawdziwe. Skarżąca argumentowała, że były to jej prywatne opinie i chciała się nimi jedynie podzielić z dziennikarzami w prywatnej korespondencji.

42. Trybunał akceptuje, że czasem może być trudno rozróżnić między stwierdzeniem faktu a prywatną opinią. Jednak, w niniejszej sprawie Trybunał zgadza się z krajowymi sądami, że listy skarżącej zawierały określone stwierdzenia faktów, które mogły podlegać sprawdzeniu (por. wyrok w sprawie *McVicar v. Zjednoczone Królestwo*, nr skargi 46311/99, § 83). Co więcej, oskarżenia podniesione przez skarżącą, że Z. W. jest nieuczciwy, chciwy i oszukał jej zięcia na znaczną sumę pieniędzy, były poważne. Takie oskarżenia wymagały solidnego uzasadnienia. Jednak okazało się, że skarżąca oparła te oskarżenia jedynie na przypuszczeniach. W tym aspekcie Trybunał zauważa, że skarżąca oskarżała Z. W. o niezapłacenie 240.000 zł. Tymczasem sąd cywilny uznał, że nie uiścił on jedynie 40.492 zł. Co więcej, sądy cywilne potwierdziły, że prace wykonane przez firmę J. D. były wadliwe i w istocie to Z. W. posiadał roszczenie w stosunku do J. D. o zwrot kosztów naprawy.

43. Skarżąca podniosła, że jej celem było poinformowanie społeczeństwa o nieuczciwym postępowaniu Z. W. Trybunał zauważa, że pretensje skarżącej zostały zawarte w listach do redaktora naczelnego programu telewizyjnego i do zarządu Telewizji Polskiej. Trybunał uznał, że uwagi skarżącej mogły stanowić część publicznej dyskusji na temat o społecznym znaczeniu, skoro poinformowała dziennikarzy o domniemanym oszustwie ze strony Z.W., który był osobą publiczną. Jednakże, powinno się zauważyć, że wprawdzie granice akceptowalnej krytyki w odniesieniu do polityków są szersze, jednak nie oznacza to, iż politykom nie należy dać szansy bronięcia się, jeśli uznają, że publikacje o nich są mylne i mogą wprowadzać w błąd opinię publiczną (por. *Sanocki v. Polska*, wyrok z 17 lipca 2007 r., nr skargi 28949/03, §§ 61 – 62).

44. Trybunał zauważa, że uzasadnienie przedstawione przez sądy krajowe dowiodło, że podstawy ograniczenia wolności ekspresji były w tym przypadku istotne i wystarczające do uzasadnienia tego ograniczenia. W szczególności Trybunał stwierdził, że określenia użyte przez skarżącą w liście miały bardzo negatywne konotacje. Co więcej, nie znalazły one potwierdzenia w faktach.

45. W końcu, Trybunał wielokrotnie powtarzał, że natura i powaga nałożonej kary stanowią czynniki, które muszą być wzięte pod uwagę w ocenie proporcjonalności naruszenia prawa ekspresji. W niniejszej sprawie skarżącej nakazano jedynie przeproszenie Z. W., po czym umorzono warunkowo sprawę. Co więcej, postępowanie w tej sprawie wszczęte zostało przez oskarżyciela prywatnego, czyli samego polityka, a nie przez oskarżyciela publicznego (por. *Długołęcki v. Polska*, wyrok z 24 lutego 2009 r., nr skargi 23806/03, § 45).

46. Trybunał przypomina, że w świetle pozostawienia państwu-stronie marginesu uznania, nie można uznać, że (zastosowany w niniejszej sprawie) środek karny jako odpowiedź na zniestawienie powinien być sam w sobie uznany za nieproporcjonalny w stosunku do realizowanego celu (por. wyroki w sprawie *Lindon, Otchakovsky-Laurens i July v. Francja*, nr spraw 21279/02 i 36448/02, §59; *Długołęcki*, § 47). Z tych powodów, Trybunał uznał, że sądy krajowe nie przekroczyły tego marginesu i że nałożone przez nie środki były proporcjonalne w stosunku do pożądanego celu.

Z powyższych powodów Trybunał uznał, że nie doszło do naruszenia art. 10 Konwencji.”

W zdaniu odrębnym, sędzia David Thor Björgvinsson nie zgodził się z tym wnioskiem. Wskazał, że skarżąca napisała wprawdzie list do dziennikarza, jednak list ten nie został upubliczniony. Był zatem prywatną korespondencją między dwoma osobami. Dlatego też tę sprawę należy odróżnić od wszystkich innych spraw o zniesławienie, które dotyczyły oświadczeń czynionych publicznie. We wszystkich rozstrzyganych do tej pory przez Trybunał sprawach dotyczących krytyki wyrażanej w listach do organów państwowych i innych organów (takich jak Kazakov v. Rosja, wyrok z 18 grudnia 2008 r., nr skargi 1758/02; Zakharov v. Rosja, wyrok z 5 października 2006 r., nr skargi 14881/03; Sofranschi v. Mołdawia, wyrok z 21 grudnia 2010 r., nr skargi 34690/05 oraz Siryk v. Ukraina, wyrok z 31 marca 2011 r., nr skargi 6428/07) Trybunał zawsze dochodził do wniosku, że skazanie za zniesławienie stanowiło naruszenie art. 10 Konwencji.

Zdaniem sędziego również w tej sprawie powinno zostać stwierdzone naruszenie art. 10 Konwencji. Po pierwsze dlatego, że nie powinno się zniechęcać jednostek do kontaktowania się z telewizją w sytuacji, gdy uważają, że posiadają istotne z punktu widzenia interesu publicznego informacje. Jeśli osoby te będą za takie zachowanie karane, media stracą możliwość patrzenia na ręce politykom i innym osobom odpowiedzialnym za państwo. Po drugie, skarżąca nie uczyniła oświadczenia publicznie, a opinia publiczna dowiedziała się o treści listów dopiero wówczas, gdy Z. W. złożył prywatny akt oskarżenia. Po trzecie, polityk ten mógł się publicznie bronić przed stwierdzeniami poczynionymi w listach, bowiem media zwróciły się od razu do niego po komentarz i wytłumaczenie całej sytuacji. Po czwarte, w liście zostały wyrażone opinie, a nie stwierdzenia faktów, a co więcej, opinie te miały oparcie w stanie faktycznym – w przeciwieństwie do tego, co uznał Trybunał – bowiem między stronami toczył się spór finansowy, a dokładne liczby dotyczące wysokości długu nie miały znaczenia dla ogólnej oceny przedstawionej w liście przez skarżącą. Podsumowując ten wywód sędzia stwierdził, że zagrożenie karą do roku pozbawienia wolności na mocy art. 212 k.k. za zniesławienie jest wysoce niestosowne i nieproporcjonalne w stosunku do kontekstu postępowania w sprawie zniesławienia. Nawet orzeczenie tylko środka karego w postaci przeprosin nie stoi na przeszkodzie uznaniu takiej sankcji za niezgodną z Konwencją, jak uznał sam Trybunał w sprawie Kazakov v. Rosja. Tym bardziej nie powinno się umniejszać znaczenia kary nałożonej na skarżącą, bowiem została ona zmuszona do przeproszenia polityka publicznie za opinie wyrażone w prywatnym liście. Obecnie figuruje ona również jako osoba skazana w Krajowym Rejestrze Karnym. Dlatego też należało uznać taką karę za nieproporcjonalną, a ograniczenie wolności ekspresji za zbędne w demokratycznym społeczeństwie.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

6. Przegląd książek i czasopism

(opr. dr Anna Błachnio-Parzych, członek Biura Studiów i Analiz SN)

6.1. Przegląd książek

- Europejskie prawo karne, A. Grzelak, M. Królikowski, A. Sakowicz, C.H. Beck 2012
- Groźba bezprawna w polskim prawie karnym, K. Nazar-Gutowska, Wolters Kluwer 2012
- Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, S. Leleńtał, C.H. Beck 2012, wydanie 4
- Metodyka pracy sędziego w sprawach o wykroczenia, D. Świecki, Wolters Kluwer 2012, wydanie 2
- Prawne granice wolności sumienia i wyznania, R. Wieruszewski, M. Wyrzykowski, L. Kondratiewa-Bryzik, Wolters Kluwer 2012
- Przewodnik po prawie karnym. Tablice, orzecznictwo, kazusy, W. Filipkowski, E.M. Guzik-Makaruk, K. Laskowska, G. Szczygieł, E. Zatyka, Wolters Kluwer 2012, wydanie 2
- Wiktyimizacja wtórna. Geneza, istota i rola w przekształcaniu polityki traktowania ofiar przestępstw, L. Mazowiecka, Wolters Kluwer 2012
- Zasada domniemania niewinności w polskim procesie karnym, A. Tęcza-Paciorek, Wolters Kluwer 2012

6.2. Przegląd czasopism

Edukacja Prawnicza 2012 nr 2

- D. Jagiełło, Granice odpowiedzialności menedżera za działania podejmowane na szkodę spółki;
- D. Stachurski, Kto może być pokrzywdzonym w polskim procesie karnym?

Europejski Przegląd Sądowy 2012 nr 2

- Acus, O karach poniżających i okrutnych (esej)

Orzecznictwo Sądów Polskich 2012 nr 2

- K. Dąbkiewicz, Glosa do wyroku SN z dnia 21 kwietnia 2011, V KK 386/10
- J. Kosowski, Glosa do postanowienia SN z dnia 22 grudnia 2010, II KK 290/10

- S. Steinborn, Glosa do wyroku SN z dnia 12 maja 2011, II KK 97/11

Państwo i Prawo 2012 z. 2

- D. Charko, Poręczenie majątkowe w postępowaniu karnym
- D. Drajewicz, Glosa do postanowienia SN z dnia 16 grudnia 2010, WZ 57/10
- J. Róg, Wykonywanie kary w systemie dozoru elektronicznego a prawo do zabezpieczenia społecznego
- T. Szymanowski, Zmiany prawa karnego wykonawczego (o potrzebie i zbędności nowelizacji przepisów)

Prokuratura i Prawo 2012 nr 1

- E. Bieńkowska, O unormowaniu mediacji w sprawach karnych
- A. Golonka, Glosa do postanowienia S.A. w Katowicach z dnia 15 lipca 2009, II AKz 417/09
- J. Kosowski, Rozprawa „odmiejscowiona”
- Z. Kukuła, Glosa do wyroku z dnia 14 stycznia 2010, V KK 235/09
- M.J. Lewandowski, Majątkowa odpowiedzialność funkcjonariuszy publicznych
- G. Łabuda, Zakres przedmiotowy skargi na przewlekłość postępowania
- D. Orkiszewska, Glosa do uchwały SN z dnia 24 listopada 2010, I KZP 22/10
- K. Politowicz, Zmiana lub uchylenie orzeczenia w postępowaniu wykonawczym przez sąd odwoławczy
- S. Skorek, Identyfikacja pistoletu na podstawie badań łusek i pocisków
- M. Słoma, Wymiar podatku z tytułu przychodów nieujawnionych a postępowanie karne
- R.A. Stefański, Wykroczenie uprawiania narciarstwa i snowboardingu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego

Przegląd Prawa Publicznego 2012 nr 2

- P. Malec-Lewandowski, Problematyka konstytucyjności penalizacji znieśławienia

Przegląd Sądowy 2012 nr 2

- K. Pachnik, Glosa do postanowienia składu siedmiu sędziów SN z dnia 20 września 2007, I KZP 28/07